МЕЃУНАРОДЕН СЛАВЈАНСКИ УНИВРЗИТЕТ „ГАВРИЛО РОМАНОВИЧ ДЕРЖАВИН“

ФАКУЛТЕТ ЗА ПРАВНИ НАУКИ

Магистерски труд

Предмет : граѓанско право

Тема: „**Нотарството како занимање и дејност**“



Ментор: проф. Др. Алексндар Илиевски

Студент:Гордан Георгиев

Бр. на индекс: 197001

Свети Николе, ноември 2021 година

Содржина

Вовед.....5

1. Предмет, цел и метод на истражување 7

Глава I – Поимно определување на поимите нотаријат, нотар.....9

1. Дефинирање на поимот нотаријат 10

2. Дефинирање на поимот нотар 10

Глава II - Историски факти за постоењето на нотарството.....12

1. Историски факти за постоењето на нотарството.....13

2. Историскиот развој на нотаријатот во Европа и Нотаријатот во Република Северна Македонија.....17

3. Современ нотаријат и архивистика.....26

4. Архиварите – и нотарските експерти во меѓународните врски.....28

5. Нотарите- архивисти заштитници на човековите права 29

ГЛАВА III- Активности на нотарите во правото на Република Македонија 31

1. Активности на нотарите во правото на Република Северна Македонија 32

2. Нотарството во Република Северна Македонија.....34

3. Работни задачи и активности на нотарот според Законот за нотаријатот.....37

4. Кои се најчестите нотарски акти кои регулираат односи во однос на најразлчните договори помеѓу странките? 41

5. Овластувања и одговорности на нотарот –според Законот за нотаријат.....42

6. Податоци за број на спроведени нотарски оставински постапки за 2020 година.....44

7. Што е тоа јавна исправа?.....48

8. Извршност на нотарската исправа.....51

9. Принципи на правила кои се однесуваат на нотарите, нотарски акти и одговорност на нотарите според законите на Република Северна Македонија.....52

10. Принципот на јавна доверба 53

11. Принципот на професионализам 53

12. Принцип на независност и самостојност.....54

13. Начело на независност.....55

14. Принципот на независност во извршувањето на активностите.....57

15. Други принципи и правила на однесување на нотарите 58

16. Принцип на професионализам во нотарското занимање 59
17. Принципот на заштита на приватните и јавните интереси 59
18. Принципот на формалности и видови (обрасци) на нотарската дејност 60
19. Принципот на законитост и принципот на совесност и чесност 62
ГЛАВА IV - Услови за именување на нотар 63
1. Услови за именување на нотар 64
2. Контрола над законитоста во работењето на нотарите во Република Северна Македонија . 65
3. Соработка на Нотарската комора со Министерството за правда на Република Северна Македонија 68
4. Нотарска награда –Нотарска Тарифа 68
4.1. Нотарска тарифа 68
4.2. Определување на вредноста на службените дејствија на нотарите 69
4.3. Договори за закуп и службеност 70
4.4. Договори за физичка делба 70
4.5. Договори за уредување на имотни односи помеѓу брачни другари и помеѓу лица што живеат во вонбрачна заедница и тестамент 71
4.6. Награда за нотарски акти 71
4.7. Нотарска награда за преземни дејствина во оставинска постапка 72
Глава V - Нотарските служби во Црна Гора, Србија, Хрватска, Словенија и Република Српска 76
1. КРАТОК ПРЕГЛЕД НА НОТАРСКИТЕ ДЕЈНОСТИ ВО КОМПАРАТИВНИТЕ ПРАВНИ СИСТЕМИ 77
1.1. Нотарската служба во Србија 77
1.2. Дејност на нотарите во хрватското право 81
1.3. Дејност на нотарите во правото на Црна Гора 85
1.4. Развој на нотарската служба во Република Српска 87
Глава VI- Кои надлежности и функции ги врши нотарот во Република Македонија? 89
1. Кои надлежности и функции ги врши нотарот во Република Македонија? 90
2. Нотарот може да има свој ПОМОШНИК-НОТАР, а во одредени ситуациии 90
2.1. Заменик - нотар 90
3. Нотаријат во МК 91
4. Каква е материјалната одговорност на нотарот доколку се утврди причинета штета од нотарот 92
5. Асоцијации на нотарите во Република Северна Македонија и ЕУ 105

5.1. Активности на Нотарската комора 105
2. Меѓународна соработка на Нотарската комора до други и слични асоцијации..... 107
3. Совет на Нотаријатите на Европската Унија ((CNUE) 108
4. Законска регулатива- и измени на законот за нотаријатот на Република Северна Македонија 108
ЗАКЛУЧОК 109
КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА..... 112

Вовед

Нотаријатот е една од најстарите правни професии и претставува важен сегмент од правниот систем на една држава.

Латинскиот тип на нотаријат е воведен со Законот за нотаријат во 1930 година во Кралството Југославија, укинат со одлука на АВНОЈ, а во новите држави што произлегле од поранешна Југославија, повторно е воведен со донесување на Законот за нотаријатот. Регулативите за нотарската служба во Република Српска, ФБиХ и округот Брчко БиХ беа усвоени како реформски регулативи по препорака на институциите на Европската унија за зголемување на нивото на правна сигурност во земјите во транзиција, олеснување на судството и органите на јавната администрација преку воспоставување одредени услуги.нотарска служба која има статус на превентивна правда во Европа.

Занимањето нотар, како посебна правна професија, претставува релативно нова појава во правниот живот на Република Македонија. Од таа причина, постои потреба да се обрати внимание на активностите на нотарите и да се истражат поблиску, за да се види значењето и потребата за постоење на нотари во нашиот правен систем. Целта на овој магистерски труд е преку сеопфатна анализа на содржината на активностите на нотарите. Методите на истражување што се применуваат при пишување на магистерскиот труд се нормативниот метод, описниот метод, методот на историско право, методот на компаративно право и методот на интервју.Тука помалку ќе се користат и повеќе други методи и техники преку кои ќе се приближи нотарската професија, како нова и одговорна професија.

Водени од поставената цел, на самиот почеток се презентирани некои од најважните закони од областа на нотаријатот, како и само некои од принципите по кои нотарите мора да се водат при извршување на своите активности. Воспоставена е врска помеѓу теоретското значење на овие принципи и правните норми со кои тие се спроведуваат во пракса. Исто така, беа дискутирани општите правила за вршење нотарска дејност, кои се однесуваат на исклучување на

нотарите, одбивање на преземање на бараната постапка, одговорност за штета итн.

Поголемиот дел од работата е посветена на нотарски документи, кои се обработуваат преку презентација на правните норми за нивните форми и типови. Беше анализиран и нотарскиот депозит, а се дискутираше за предметите на депозитот, постапката за депозит и овластувањата што ги има нотарот.

Се разгледува позицијата на нотарот како судски комесар, во оставинска постапка и во однос на некои други, законски пропишани постапки и дејствија.

Потоа, даден е краток преглед на активностите на нотарите во Хрватска, Црна Гора, Северна Македонија, Словенија, Федерацијата БиХ и Република Српска, од кои може да се забележат основните сличности и разлики со решенијата во нашиот закон..

1. Предмет, цел и метод на истражување

За време на подготовката на овој магистерски труд, беше спроведено емпириско истражување, чиј предмет е разгледување на различни задачи во надлежност на нотарите во пракса. Преку истражување, се обидовме да добиеме податоци за зачестеноста на одредени работни места од нивните активности, но и примена на одредени институти за нотарско право во пракса.

Истражувањето е спроведено со цел да се утврди обемот на активностите на нотарите, степенот на реализација на еден од мотивите за воведување на нотарите, а тоа е олеснување на судовите, потоа да се види колку често одредени задачи што спаѓаат во надлежност на нотарите, со какви проблеми се среќаваат во секојдневната работа, како и да ги слушнат ставовите и предлозите на нотарите во врска со законските решенија за обемот на нивните активности и можностите за нивно проширување.

Користејќи ги методите на интервјуа, на нотарите им беа поставени следниве прашања: - Во извршувањето на досегашната нотарска дејност, колку нотарски записи, нотарски солемнизации, нотарски записници, нотарски потврди и нотарски потврди сте направиле? - Кои правни трансакции најчесто се склучуваат во форма на нотарска евиденција? - Во врска со кои правни работи најчесто се спроведува солемнизација?

Која е најчестата причина за составување на нотарска евиденција? - Дали до моментот на спроведување на истражувањето, во постапката пред нотарот, имало ли проблеми во фазата на утврдување на идентитетот и, ако е, за што станува збор? - Дали некогаш сте одбиле да ги преземете бараните официјални дејствија и ако е така, која е причината? - Дали ги составивте документите во електронска форма, и во кој број? - Колкав е бројот на заверени тестаменти на нотар? Ако мислите дека тој број не е задоволителен, која е причината за тоа? 85

Колку често луѓето избираат да ги регулираат имотните односи во областа на семејното право со договори? Во овој поглед, солемнизацијата на кој договор во

оваа област е најчеста во вашата практика? - Колку се започнати постапки и колку предмети се завршени? - Дали судот секогаш ви доверува спроведување на оставинската постапка за која го изготвивте смртниот лист? - Дали мислите дека доверувањето на оставинската постапка на нотарите им олесни на судовите?

- Дали судот ви доверува преземање дејствија или спроведување постапки во врска со кои нема законска забрана и дека тоа не е оставинска постапка? - Дали мислите дека е целисходно да се предвиди надлежноста на нотарите како извор за преземање на уште неколку дејствија и спроведување на уште некои постапки, и кои се вашите предлози во таа насока?

Глава I – Поимно определување на поимите нотаријат, нотар

1. Дефинирање на поимот нотаријат

Нотаријатот е јавна служба која во правниот систем на Република Северна Македонија постои и функционира повеќе години. Нотарското занимање го извршуваат нотарите како самостојни и независни носители на таа служба им е исклучиво занимање и професија.

Во високообразовните институции нотарското право се проучуваат правните правила во организациона и функционална смисла кои се однесуваат на нотарството како служба за превентивна правна заштита која со своето дејствување обезбедува правна сигурност , амортизирање на конфликтни состојби во граѓанско правните односи и растоварување на судовите и другите надлежни органи од голем број граѓанско правни работи.

Во овој магистерски труд од нотарското право фокусот ќе го насочиме во проучувањето на правната природа на нотаријатот со примена на методологијата која се користи во анализирањето и синтетизирањето на нотарските активности и нивното функционално и правно работење на локално ниво.Со анализа на основните протоколарно-цертификациса,легализациска,депозитна,комерцијално-мониторна и асекуративна функција.Сите овие ќе се разгледуваат од аспект на нивната историска и компаративна димензија, со посебен акцеднт на регулативата на домашното нотарско право.

2. Дефинирање на поимот нотар

Нотарот е специфична судска професија која е исклучително важна за водење на правниот живот во едно општество. Нотарите се носители на нотарски активности. Нотарската дејност подразбира збир на нотарски задачи и претставува функционален елемент на нотар, додека организацискиот елемент се однесува на субјекти кои вршат нотарски работи.[1]

[1] Д. Ђурчевиќ, Јавнобелешка делатност, Белград, 2014, студио Досије, стр. 15.

Теоријата укажува дека постојат три основни типа на организација на нотарска дејност, и тоа латински, државен и англосаксонски тип. Латинскиот тип на нотар е прифатен во повеќето европски земји. Основната карактеристика на латинските нотари е дека нотарите вршат нотарски должности како нивна исклучива професија и тие се носители на јавни функции бидејќи државата им ги доверува задачите што спаѓаат во неговата првобитна надлежност, но не се во официјални односи со државата. Теоријата укажува дека постојат три основни типа на организација на нотарска дејност, и тоа латински, државен и англосаксонски тип.[2].

Според Меѓународната унија на латински нотари, латински нотар е научен адвокат на кој му е доверена јавна функција да прима изјави за волјата на странките, да ги разјасни и да им даде правна форма со изготвување документи со јачина на јавни документи[3]. Латинскиот нотар, исто така, потврдува дека заверува приватни документи, ги чува оригиналните документи, ги прави нивните записници и јавно ги потврдува фактите[4].

[2] Д. Кнечиќ-Поповиќ, Правна природа на јавниот нотар, Правна евиденција, бр. 2, 2010, стр. 342; Е. Оруш, Современи тенденции во развојот на институцијата нотари, Анали на Правниот факултет, Универзитет во Зеница, 2011, стр. 135.

[3]Д. Ђурчевиќ, Правната позиција на нотарите во европските правни налози и во српското право, во: Лилиќ С. (ур.), Перспективи за имплементација на европските стандарди во правниот систем на Србија - книга 1, Зборник на трудови, Белград, 2011, Правен факултет, Универзитет во Белград, стр.157-158. стандарди во правниот систем на Србија - книга 1, Зборник на трудови, Белград, 2011, Правен факултет, Универзитет во Белград, стр.157-158.

[4] Исто, стр. 158;

Глава II - Историски факти за постоењето на нотарството

1. Историски факти за постоењето на нотарството

Социјалните промени, исто така, диктираат промени во областа на заштита на документарен и архивски материјал. Меѓу најважните е секако организацијата на професијата архивар или нотар . Несоодветната заштита на архивскиот материјал влијае врз заштитата на човековите права. Архиварот сигурно е чувар на културното наследство, но тој, исто така, се повеќе станува чувар на човековите права.

Законот за човекови права е нов закон што го отвори патот за Декларацијата за човекови права и се разви посилно во текот на изминатиот половина век. Законот за човекови права е значително амбивалентен. Државната или државната власт е, од една страна, омбудсман што ги прогласува во уставот, а од друга страна, и во исто време главен можен прекршител на истите овие права. Во искуството на дваесеттиот век, созреа идејата за пренесување на правилата за почитување и заштита на човековите права на меѓународно правно ниво.

Факт е дека дефинициите за нотарската дејност се менуваат, особено за нас важни активности на сите нивоа на архивска теорија и практика: во грижата за архивскиот материјал од создавањето до складирањето од креаторите, во процесот на уредување на нотарскиот материјал пред предавање тоа над.компетентни нотарски архиви и во врска со обврската за нивно чување во професионални архивски институции.

Постојат различни објаснувања во врска со дефиницијата за нотарската дејност на тој начин се отворија одредени прашања, и можат да се објаснуваат со презентирање на структурата на научноистражувачката работа, која е основа за класифицирање на новата наука како наука. Неспорно е дека при архивирањето ги знаеме предметите на истражувањето, како и причините за истражувањето и истражувачките методи се почетоците на нотарството..За таа цел треба да се има пристап за сериозен научно -истражувачки потфат кон познавањето на историското минато на нотарската и архивската наука, привлекувајќи внимание на голем број документи кои сугерираат истражување за третманот на архивската теорија.

Можеме да ги следиме грубо уште во 1571 година во упатството за канцелариски операции (ако го наведеме во најширока смисла на зборот). Вајдлинг напиша за ова во 2013 година.

Вреди да се споменат написите на др. Лодолини за нотарската и архивската наука пред развојот на фонтови. Кога зборуваме за основите или основите на снимените информации, можеме да го следиме ова далеку во минатото. Активностите на човекот можат да се следат до подземните пештери, каде што ги користел wallsидовите како основа за снимање на одредени информации. Се разбира, ова споменување ни значи само ако го прифатиме фактот дека информациите во архивскиот материјал може да се пишуваат по која било основа. Ова се однесува на наодот дека низ вековите, многу различни подлоги (глинени плочки, папирус, камен, пергамент, коска, дрво, ткаенина, итн.) Се користеле за снимање информации.[5]

Ако се оддалечиме од овие пишани основи и се запознаеме со дефинициите на архивската наука. Ние мора да ги земеме овие дефиниции со голема доза професионална толеранција, според истражувањата во архивската граѓа која е создадена од дневните запишувцачи во дотичниот период.

На различни социјални мрежи, и мило ми е поради тоа, младите наидуваат на многу различни дефиниции за архивска наука, со кои генерално не се согласувам, но секогаш наоѓаме изрази како што се: „архивската наука е наука“, „архивската наука е знаење“ , „Архивска наука и истражување“, „архивска наука како студија“, „архивска наука и титулите нотари бележници и слично.“. Всушност, архивирањето скоро секогаш се наведува како наука во последно време. Време е да се збогуваме со погрешното тврдење дека архивската наука е дополнителна наука за историјата.

Според истражувањата во архивската наука, може да се каже дека тоа е обратен процес: се рефлектира во истражувањето на односите на архивските науки и

[5] Izr.prof.dr. Peter Pavel Klasinc, arhivski svetnik Direktor Mednarodnega inštituta arhivskih znanosti Univerze v Mariboru in izpostave v Trstu in Predstojnik vseh treh študijskih programov Arhivistika na AMEU ECM Peter Pavel Klasinc

нотарските дејнсоти, кое вклучува описи и истражувања на архивската наука на сите нивоа, до истражување на односите поврзани со архивска професионална работа која денес ја нарекуваме нотарска работа.

Овие односи на архивските науки се рефлектираат и во евалуацијата и изборот на архивски материјал од документарен филм, што според мое мислење е едно од најодговорните и најтешките дела на професионалните архивисти. Овој процес не може да се регулира со меѓународен стандард (освен за рамковните одредби), туку мора да биде меѓусебно зависен помеѓу креаторите на архивски материјал и средината во која работат овие креатори.

Во истражувањето во професионалните архивски нотарски институции, се среќаваме со голем број односи на архивските науки, кои се рефлектираат во формите и методите на уредување, попишување, објавување инвентари, водичи и други информативни помагала за материјал што се чува во професионални архиви за кои биле задолжени некогашните бележници-нотари.

Кон ова можеме да ги додадеме сите истражувања на односите во врска со правилното складирање на архивски како нотарски материјал, неограничен и што е можно поедноставен пристап до зачуваниот архивски материјал, подготовка и изработка на информативни помагала и пристап до нив со помош на нови информациски технологии.

Важни се оние истражувања на односите на архивските науки, кои се однесуваат, на пример, на теоријата и практиката на архивската наука, прашања за формирање фондови, постапки за дефинирање архивски материјал, појава на цели датотеки, начини на депонирање датотеки (документи во лични папки , папки за студенти,папки на бележници-нотари и други називи), работа со архиви, споредби на закони и прописи, разни прописи и многу (понекогаш непотребни) национални и меѓународни стандарди. Веруваме дека една од најодговорните промени (заедно со многу) е воведувањето на студиски програми кои целосно се занимаваат со архивски науки (особено множина), што е очигледно од наставните програми на

студиски програми што се спроведуваат на сите три нивоа во Болоња студира на Алма Матер Европа.

Во овој контекст, да кажеме дека е особено важно архивирањето како меѓународна наука да стекне официјално овластени професори за одделни предмети во студиската програма за обука на архивисти. Неопходно е универзитетските професори да држат предавања, без разлика дали се редовни, хонорарни, доценти или предавачи за високо образование.

Едукацијата на архивистите со звања дипломиран архивар-нотар , магистер по архивска наука и документација, доктор по архивски науки, односно архивисти со дециниско искуство во професионални архиви, кои имаат објавено бројни научно - истражувачки трудови на дома и во странство.соработници во национални и меѓународни научни истражувачки и студиски проекти.

Всушност, општествените промени на кои сме сведоци денес имаат големо влијание врз архивската наука и нотарската дејност . Во овој поглед, постојат некако два пола во архивската теорија и практика.

Едната е класичната архивска наука, на која се спротивставува архивската наука во информатичкото општество. Затоа, би било погрешно да се занемари грижата за класичното архивирање во напливот на иднината. Архивската наука веќе се занимава со денешните особено актуелни процеси на дигитализација, кои всушност влегуваат во сите аспекти на животот, било да е тоа култура, економија, наука итн. Во архивската наука, знаеме што е оваа дигитализација, бидејќи ја воведуваме во архивска теорија и практика, во изградба на информативни центри, во создавање бази на податоци многу години,архиви на нотарите. Со тоа , ги менуваме ставовите кон креаторите на архивски и документарен материјал.

Исто така, општествените промени што ги доживуваме може да ги решат проблемите со редефинирање на проактивната улога на архивите и улогата на архивистите во модерното време, а тгоа се нотарите. Треба архивистите – нотарите да инсистираат дека во овие турбулентни времиња, сите општества мора да бидат

свесни и да ја одржуваат и да ја земат предвид сложеноста на архивските професионални решенија, а исто така да најдат место во проекти како што се Blockchain, вештачка интелигенција, Г5 и слично.

2. Историскиот развој на нотаријатот во Европа и Нотаријатот во Република Северна Македонија

Со осамостојувањето на Република Македонија настанаа коренити промени во општествено-политичкиот и економскиот, а уште повеќе во нејзиниот правен систем. Донесувањето на Уставот на Република Македонија создаде, меѓу другото, услови дел од вонпроцесните работи кои не се спорни помеѓу правните субјекти да можат да се вршат како јавни овластувања од страна на самостојна и независна служба.

Ваквата уставна определба создаде системска основа за донесување на Законот за вршење нотарски работи врз основа на кој, првпат во историскиот развој на нашата држава, профункционира институцијата НОТАРИЈАТ која денеска брои скоро 25 години од своето постоење.

Воведувањето на нотаријатот во Република Македонија позитивно се одрази врз целокупното функционирање на правниот систем во нашата држава, овозможи олеснување на правниот промет, полесен и поекономичен пристап кон правните услуги кои претходно ги даваа судовите, како и давање нови правни услуги кои имаат влијание врз унапредувањето на превентивната правна заштита (овозможи сигурна и брза заштита на правата на граѓаните, како и поголема функционалност на целокупниот правен поредок).

Во јавноста е присутно мислењето дека нотаријатот е една од најстабилните институции во државата која ефикасно и делотворно ги врши своите јавни овластувања определени со закон и која за кратко време од нејзиното настанување се афирмира како самостојна јавна служба. Досегашната долгогодишна работа и развојот на нотаријатот придонесоа за потврдување и промовирање на важноста на нотарската служба во правниот промет во државата преку сè помасовното

користење на нотарските услуги и помошта за граѓаните и другите правни субјекти. Се надеваме дека овој сегмент од правниот систем во нашата држава ќе овозможи (ќе продолжи да остварува) понатамошна зголемена превенција и правна заштита на граѓаните во Република Македонија.

Почетоците на нотаријатот се смета дека датираат од развиениот период на средниот век, што не значи дека разни форми на дејностите на нотаријатот не се вршеле многу порано, па и во римско време. Називот нотар или бележник потекнува од латинскиот збор „notarius“, што значи писар. Вообичаен назив е „нотар“ или „јавен бележник“ (notarius publicus).

За татковина на модерниот европски (латински) нотаријат се смета Италија каде што тој дефинитивно бил признат од времето на Фридрих Барбароса и папата Александар 3. Официјалните нотари постоеле во стариот Рим, во хеленистичкиот свет и во Византија. Нотарската служба или бележништвото ја/ го презеле и европските народи во разни земји со различни специфичности и карактеристики, како што се Франција, Германија, Австрија, Шпанија и други, под разни називи, како чист нотаријат, состав на адвокати, нотари, состав на нотари и службеници и друго.

Нотарите ги имало и во Лангобарската држава и во Царството на Карло Велики. Кон крајот на 12. век, нотарската/ бележничката исправа станува јавна 4 исправа и се враќа називот instrumentum publicum. На Универзитетот во Болоња, кон почетокот на 13. век, дејствувала посебна катедра за нотарско право.

Во 12. и во 13. век нотарската/ бележничката служба ја остварувале припадниците на клерот, а потоа сè повеќе оваа професија ја остварувале школуваните правници- лаици. На просторите на поранешните југословенски републики нотаријатот се појавува историски многу рано. Прво, тој се воспоставил во приморските градови на Далмација и на Црна Гора и, секако, најмногу пишани документи постојат за нотаријатот во Дубровник. Кралството Југославија во 1930 година го донело Законот за јавните бележници („Службене новине Краљевине Југославије“ број 220/1930). Овој закон се потпирал на австрискиот Закон за нотаријатите и им давал на јавните бележници определени овластувања за

составување заверка и потврда на исправите во одредени правни области. Карактеристично е што овој закон не се применувал на територијата на целото кралство. Тој не се применувал во Македонија, во Црна Гора и во Босна и Херцеговина. Бил ставен вон сила со воспоставувањето на народната власт во ФНРЈ во 1944 година.

Какви видови нотаријат постојат во светот? Модерната ера се карактеризира со три главни групи на нотаријат: латински, англо-американски и скандинавски нотаријат.

Во континентална Европа, правната традиција се базира на латинскиот нотаријат. За разлика од латинскиот нотаријат, англо-американскиот нотаријат не го условува извршувањето на оваа служба само од страна на правници со определени квалификации, туку во повеќето англо-американски држави оваа служба се извршува од страна на луѓе „јавни нотари (бележници)“ кои на таа позиција се поставени благодарение на фактот што важат за луѓе на кои човек може да се потпре и заради нивниот углед. Заради оваа причина, обработка, па дури и заверка на документите кои биле направени од страна на „јавен нотар/ бележник“ не одговараат на нашите услови.

Од сите видови нотаријати во светот, најзастапен е обликот на организација и работа на оваа служба што се нарекува латински нотаријат. Латинскиот тип на нотаријат е нотаријат што значи дека во нотарската служба нотарите можат само и исклучиво да ја вршат нотарската дејност како занимање, а не смеат да вршат и други дејности како, на пример, адвокатската.

Со оглед на ова, нотарската служба не смее и не може да се изедначува со другите правни професии, а особено треба да се разликува од адвокатурата. Овој тип на нотаријат е застапен и во нашата земја. Нотарската комора на Република Македонија е полноправна членка на Меѓународната унија на латинскиот нотаријат од 30 септември 2001 година и полноправно учествува во работата и состаноците на комисиите за европски и медитерански прашања. 3. Кои се причините за воведување на нотаријатот во една земја? Нотаријатот во една земја може да

придонесе за: поголема правна сигурност; растоварување на правосудството; и ефикасност и економичност. Поголемата правна сигурност е една од основните цели која би требало да биде постигната со воведувањето на нотаријатот.

Нотаријатот, секако, придонесува и за побрза, поефикасна и поевтина постапка. Најзначајните дејности на нотарот со кои се зголемува правната сигурност се содржани во законски уредената и пропишана постапка за носење на нотарскиот акт, можноста под одредени законски услови нотарскиот акт да стане извршна исправа со што се исклучува покренување судска постапка која е комплексна и временски трае релативно подолг период, обврските на нотарот и јавните регистри за правата на недвижности, јавните регистри во 5 однос на трговските друштва, чувањето на оригиналите или изворните документи во архивите на нотарите и сл.

Економичноста и сигурноста со која се одликува нотаријатот како служба, несомнено е дека придонесуваат и за зголемување на функционалноста на севкупниот правен поредок. Растоварувањето на судството, исто така, е важна цел која се постигнува со воведување на нотарската служба. Тоа се постигнува индиректно, со пренесување определена надлежност со избегнување спорови врз основа на нотарски акти, и директно, по пат на пренесување одредена надлежност на нотарите од областа на вонпарничното судство.

Таков е случајот со пренесувањето на оставинските предмети и предлозите за донесување решенија за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа. Преку ваквото растоварување на судовите од предмети кои по својата природа не се спорни, во голема мера се влијае на ажурноста на судството. Ефикасноста и економичноста се огледаат во тоа што сите работи од надлеж- ност на нотарите многу брзо се завршуваат.

Придонесот на економичноста и ефикасноста се изразува преку тоа што нема чекање и работите брзо се завршуваат; нотарските исправи можат да бидат извршни исправи, се избегнуваат спорови затоа што нотарската исправа е она што страните го сакаат и што го изјавиле пред непристрасен и стручен советник на сите

странки, се избегнуваат евентуални долги парнични постапки, со тарифата за награда и надомест на нотарите можат дополнително да се постигнат економски ефекти, директно или индиректно, со спречување спорови и штети. Ефектите на нотарските исправи се многу поголеми од обичната заверка на приватните исправи кои во минатото ги вршеше исклучиво судот. 4. Од кога постои професијата нотар во Република Македонија? Професијата нотар во Република Македонија постои 20 години.

Нотаријатот датира од 1998 година кога беа избрани првите нотари кои јавната служба ја вршеа врз систематската основа на Законот за вршење на нотарските работи од 1996 година во кој за првпат беа уредени основните надлежности на нотаријатот како самостојна, независна и јавна служба. Првите нотари во Република Македонија започнаа со работа на 15 јуни 1998 година, а набргу потоа, истата година беше основана и Нотарската комора на Република Македонија и нејзините органи и тела.

Што е нотар, а што нотаријат? Нотаријатот е самостојна, независна јавна служба во која се вршат работи од типот на јавни овластувања врз основа на закон, по барање на граѓаните, државните органи, правните лица и други заинтересирани граѓани. Нотарот е лице кое врши јавни овластувања утврдени со закон, именувано од министерот за правда, кое нотарската служба ја врши како исклучиво занимање. Нотарот ги врши нотарските работи слободно, независно, самостојно, стручно и непристрасно, врз основа на Уставот, на законите, на ратификуваните меѓународни договори и други прописи и општи акти засновани на закон или некој друг позитивен пропис.

Во правните науки многу често се употребуваат латински изрази, така и за нотаријатот се користат изрази латински нотаријат, а тоа всушност се однесува на Европскиот (латински нотаријат).

Латинското (слободно) јавно бележништво (нотаријат) вакво како денес го познава Западна и Средноконтинентална Европа кое постои и потекнува од латиноамериканскиот свет е прифатен и во Европа и Азија.

Почетоците на нотарств ото треба да се бараат во периодот на развиениот среден век ,поточно од Римскиот периодпа до денес. Заради сложеноста на работата на нотарот тој не би требало да се стави и споредува со некогашниот јавен писар.

Нотарската служба не би тгребало да се споредува со и да се сведе на техничко правило и елегатгно пишување или запишување на зборот нотариус кој изворно значи стенограф.

Имено современиот пим нотар првенствено означува специфична правна служба која почитува поставена државна законска регулатива со строги правила на службата и почитување на определени правилници, кодекси и декларативни прописи.Тие прописи пропишуваат точно определени цели ставени во законски рамки.

Историските почетоци на нотарството треба да се бараат во Римското право, од 5-тиот век пред Христос до третиот век по Христос науката и вештината која подоцна ќе биде должност на нотарите се формирала и усовршувала во овој временски период како почеток на осамостјување на нотарската служба како автономна служба.

Историјатот на нотаријатот го бараме во време на формирањето на варварските кралства кои во своите уредувања за службен јазик го земале латинскиот јазик како општ пишан јазик кој овозможува точно опишување на настани, акти, службени документи врз основа на римското право. Законодавства во приватна сопственост кои ги определувале самите кралства за да можат да владеат со државата и со народите кои живееле во неа. Затоа не зачудува фактот што во тоа риомско враварско општество трајно се изготвувале исправи, приватни акти формулирани на латински јазик. Таквата практика на тогашните закони била добро документирана и забележана.

Струката на средновековниот нотар била многу почитувана и присутна долго време во развојот на правната наука јуриспруднеција и литературата. Мајсторите

на ars notaria барем на најзначајните центри како што се Болоња, Падова, Перуџа, тогаш на студирале на правни науки туку на филозофските науки. Тоа во тоа време не пречело нотаритге да студираат и право. Затоа во тоа време нотарите правници биле многу образовани дури и повеќе од адвокатите.

Посебни карактеристики на нотарите во средниот век им овозможувале загарантирана општествена позиција и професионална ориентација за што имале и посебни обуки и вежби.

Во средниот век Италија на нотарските акти почнала да им признава автентичност (Fides publica) ,а кон крајот на 11-от век и почетокот на 12-от век било признаено целосна верификација на сите документи кои ги издавал нотарот.

Пред нотарската служба да се прошири и афирмира таа потреба се задоволувала на два начина.Еднио тод нив постариот е во прибегнување на вонпарнична судбеност кој се состоел од водење на фиктивна парница. Одлуките донесени од тие парници биле регистрирани во јавните записници, чии копии можеле да се добијат.Таквата копија имала улога на автентичен акт меѓу странките, бидејќи била со тежина на веќе пресуден акт. Така дошло до појавата судија нотар илои судски писар- нотар. Вториот начин бил со употреба на печатот, документот го добивал рефлексно неговиот кредибилитет. Од таму практиката поединците кои имале свој печат да ги печатираат своите приватни акти со печатите на феудалнитге господари и подоцна функционерите на тогашните управи биле лаички управи.

Спротивно на тоа ,бележникот на она време со своја рака ги потпишувал актите што ги составувал и тие добивале во својот кредибилитет.Раката на нотарот со која се потпишувал била почитувана како службена гаранција.

Модерниот европски (латински) нотаријат се појавил во Северна Италија и целосно бил признаен од царот Фридрих Барбароса и папата Александар Трети .Од Италија примената на нотарското занимање се ширело низ цела Европа.

Ширењето на нотасрството во Европа било попречувано од разни начини и причини во Англија и во зедмјата со обичајно право на Северна Франција. За тие два региони тоа се објаснува дека попречувањето било од политички причини.Признавањето на царскиот наотаријат значел и признавање на државата,а имало и други причини во зависност од поставените граници на земјите во тој дел на Европа. Во Франција со реформите од 1791 и 1803 година, биле укинати нотарските служби бидејќи тие биле остатоци од предходните општествени системи.

Законот од 1803 година уредил нов начин на вршење на службата на нотарот тој имал државен печат и бил долже да става печат на местото на кое порано само ставал потпис. Нотарот станал државен службеник –должнионосник. Тој својата служба ја обавувал според правилата и организацијата по традициите на средновековниот нотаријат.

Во германските земји рецепцијата на институцијата јавен бележник била олеснета со ширењето на духовната јуристдикција. Процесот на рецепција завршува во 80-сетите години од 14от век. Во тоа време во германското царство нотарската служба била на почетно и на ниско ниво.

По Втората светска војна сојузниците ја распуштиле единствената нотарска комора која ја сметале како остаток од нацизмот. Дури во 1961 година е донесен Сојузен нотарски ред со кој официјално била воспоставена нотарска служба чист нотаријат, состав адвокати нотари и состав нотари службеници.

Краткиот преглед на историскиот развој на институцијата нотаријат во западноевропските земји покажува разни варијации на нотарската служба , нејзиното припаѓање како законски регулирана дејност.

Во досегашниот историски развој на нашата држав а немало институција од ваков вид, гтака при изготвувањето на законот за нотаријат морало да се води грижа за тоа кои ќе бидат нејзината улоа и функција во нашиот општествено политички систем.

Во досегашниот развој и според стариот Закон на редовните судови, вон процесните работи кои што одговраат на нотарската служба беа во наделжност на општинските судови. Новите измени на Законот за нотаријатот имаа за цел да го заокружат делокругот на надлежностие на нотарите.

Во секој случај , со тоа листата од прашања за дџелокругот на нотарскит работи не е дфеинитивна. Со посебните закони што ќе се донесуваат од вонпроцесната област тие работи да ги вршат и нотарите.

Во секој случај усогласувањето на законските акти како процес ќе продолжи и понатаму, притоа ќе се следат и законските определби во Европската Унија.

Ххх

Должностите на модерниот архивар нотарот , кој мора да ги обезбеди документите неопходни за заштита на правата, исто така, треба да се дефинираат во меѓународните акти. Социјалните промени, како и промените во областа на работењето на јавните субјекти, исто така, диктираат промени во областа на заштита на документарен и архивски материјал. Меѓу најважните е секако организацијата на професијата архивар-нотар.

Несоодветната заштита на архивскиот материјал директно влијае врз заштитата на човековите права. Во 2019 година, поминаа 230 години од Француската декларација за правата на човекот и граѓанинот (француски: La Déclaration des droits de l'Homme et du citoyen), еден од клучните документи на Француската револуција. Врз основа на доктрината за природно право, таа ги дефинираше правата што треба да важат секогаш и за сите. Конечната верзија беше усвоена од францускиот конституент во август 1789 година, како почеток на подготовките за новиот устав. Оваа декларација беше објавена две години пред Американската декларација за човекови права.

Таа привлече меѓународно внимание (Хант 2015: 117). Но, требаше да се случат две светски војни за свеста за потребата од признавање на човековите права да стане подлабоко всадена во свеста. Генералното собрание на Обединетите нации го одобри на 10 декември 1948 година.

Универзална декларација за човекови права; 48 земји гласаа за, 8 држави од советскиот блок беа воздржани и ниту една земја не гласаше против. Овие права с still уште се неисполнет список со желби, но нешто се движи. (Хант, 2015: 172.173). Човековите права, барем до одреден степен, се супраидеолошки, натполитичка и наднационална вредност и правна категорија која полека се појавува и се уште се појавува во политичките и идеолошките конфликти и развојот на човечката свест за содржината и значењето на правда. Декларацијата го отвори патот за создавање на специјална гранка на правото - право за човекови права. 2 независност, а исто така и за Повелбата за правата на Уставот на САД, која стапи на сила во 1791 година.

Овој закон, формулиран во уставите и законодавството на одделни земји и особено во меѓународните правни акти, денес доби големо, дури и исклучително значење. Законските одредби на меѓународното право за човекови права и одлуките на меѓународните судски и супервизорски тела и институции содржат прилично цврсти критериуми за законитоста на власта, нејзиното законодавство и правната практика. [6]

Со други зборови, меѓународните правни норми и позиции се далеку од идеални, но тие сепак се „неспоредливо посилни и посигурни критериуми од оние измислени од луѓе во судир на интереси и политика и прогласени за легитимни и праведни“ (Бавкон, 2006: 17).

3. Современ нотаријат и архивистика

Архивската наука како научна дисциплина, чија тема е архивски материјал, релативно доцна се разви во независна наука. Раѓањето на модерниот архивизам ги сместува повеќето архивисти, подобри архивски експерти, само во втората половина на дваесеттиот век.

[6] Јакшић Александар, Нотаријат као јавна служба, у: Хибер Драгор (прир.), Јавнобележничко право, Београд, 2005, 87−168.

Ова главно се должи на големото зголемување на документарниот материјал, зголемениот број архиви, новите барања за историографија, новите типови на записи, зголемената потреба за евалуација и избор на архивски материјал, развојот на архивското право, меѓународното вмрежување на архивски експерти и слично

Минатиот век на тој начин ја трансформираше архивската наука во независна научна наука, а новиот век imp наметнува дополнителни задачи. На крајот на дваесеттиот век, се случија големи промени, кои веќе имаа и ќе имаат уште поголемо влијание врз архивирањето како научна дисциплина во иднина, а со тоа и врз неговиот носител, архивистот, кој му доделува многу поголема и повеќе одговорна улога. Една од новите работи е секако развојот на правото за човекови права, како и достигнувањата на информатичките и комуникациските технологии и брзата промена на општествената структура.

Развојот на правото за човекови права и промената на општествените структури ја принудуваат архивската наука во европска и понатаму во пошироки меѓународни врски, а достигнувањата и употребата на нови комуникациски технологии ја заматуваат границата помеѓу работата со архивски материјал и управување со документи (управување со записи). (Гранстром, 2005: 56-63) Вториот е еден од основните претпоставки што бара трансформација на парадигмата на архивската наука или нејзините носители - архивисти.

Се појавија нови форми на архивски материјали, бидејќи се менуваа и с still уште се менуваат облиците на документарниот материјал, како и канцелариското работење во сите три гранки на власта, особено во администрацијата и судството. Работењето во електронска форма резултира со промени во работните процедури и организациските структури. Архивските документи мора да бидат идентификувани во фазата на креирање на документот, а не на неговиот крај. Архиварот- бележмикот -нотарот, кој с increasingly повеќе се спојува со менаџерот на документи (документалог) поради новите носители на записи, ги проширува своите активности далеку надвор од границите на историските или јавни архиви -

во областите на креаторите на документи и оние кои вршат работи поврзани со документарен и архивски материјал за нив.3

Од неславниот запишувач на хартија со прашина, нотарот се претвора во водечки администратор на креирани документи. Од професијата архивар или нотар треба да се зголеми професијата на која ќе и бидат доверени документи, особено оние што времето не смее да ги избрише од меморијата не само на државата, туку и на целото човештво. (Мелик, Јерај, 2017)

Треба да се нагласи дека документите што ги нарекуваме архивски се оние документи што мора да се чуваат на неодредено време поради нивната содржина, бидејќи тие се важни како доказ за факти, активности или претставуваат споменик на културата или формираат колектив сеќавање на земја или потесна или поширока општествена заедница. Архивскиот материјал во прва смисла затоа е клучен за заштита на човековите права.

4. Архиварите – и нотарските експерти во меѓународните врски

Архивите првично беа врзани само за земјите. Во дваесеттиот век, се појавија меѓународни врски и започна соработката на земјите во оваа област. На 9 јуни 1948 година, архивски и нотарски експерти од осум земји одлучија на конференција во зградата на УНЕСКО во Париз да го формираат Меѓународниот совет за архиви (МАС). Потоа беше формално конституирано две години подоцна, на првиот Меѓународен конгрес за архиви, исто така во Париз.

Меѓународниот совет за архиви е тесно поврзан со Обединетите нации од своето основање. Меѓународниот совет за архиви, како неутрална невладина организација, работи во смисла на верување дека безбедно и разумно управување со документарен и архивски материјал е суштински предуслов за владеење на правото и за добро и транспарентно функционирање на администрацијата.

5. Нотарите- архивисти заштитници на човековите права

Меѓу повидливите резултати од оваа меѓународна соработка на (нотарите архивисти е несомнено етичкиот кодекс усвоен во XIII. Меѓународниот конгрес за архиви во Пекинг во септември 1996 година.4 Кодот на ICA е усвоен од голем број институции -членки и здруженија -членки низ целиот свет, во целост или во адаптирана форма. (Кук, 2006) Кодексот наметнува десет основни, многу високи и строги етички норми на нотарите -архивари:

1. Архиварите мора да го заштитат интегритетот на архивскиот материјал и со тоа да се осигураат дека тој останува сигурен сведок за минатото.

2. Архиварите мора да го оценат, избираат и зачуваат архивскиот материјал во неговиот историски, правен и административен контекст, со што ќе го зачуваат принципот на потекло (потекло), кој го штити и демонстрира оригиналниот распоред на документи.

3. Архиварите мора да обезбедат автентичност на материјалот за време на неговата архивска обработка, заштита и употреба. 3 Ова се однесува првенствено на даватели на услуги за фаќање и складирање материјали во дигитална форма или придружни услуги. Етички кодекс, билтен на ИЦА, бр. 4. 47 (1997-1).

4. Архивистите мора да обезбедат континуирана пристапност и разбирливост на архивскиот материјал.

5. Архиварите мора да ги снимаат своите постапки со архивски материјал и да бидат во можност да ги бранат и тие.

6. Архиварите мора да ја почитуваат достапноста и доверливоста на информациите и да дејствуваат во границите на соодветното законодавство.

7. Архиварите мора да се стремат кон најголема можна пристапност до архивскиот материјал и да обезбедат непристрасни услуги за сите корисници.

8. Архиварите мора да ја оправдаат довербата што им е дадена за општо добро и да избегнуваат да ја користат својата позиција за неправедно искористување на себе и на другите.

9. Архиварите мора да се стремат кон професионална извонредност преку систематско и континуирано подобрување на архивското знаење и ширење на резултатите од нивното истражување и искуство

10. Архивистите мора да се стремат да го заштитат и користат светското документарно наследство работејќи со своите колеги и други. Овој етички кодекс, кој веќе го прослави својот дваесетти роденден, секако е одлична аквизиција за архивската теорија и практика, особено затоа што внимателно ја разгледува амбивалентната природа на архивскиот материјал. Имено, архивскиот материјал има важна задача да ги заштити човековите права, но исто така овозможува нивно кршење. Годината 1789 година не е само година на раѓање на човековите права, туку и на денешните национални или државни архиви, чија суштина е пристапноста до јавноста, што, сепак, бара темелна и разработена законска регулатива. Пристапот до архивски материјал е секако големо стекнување цивилизација, но не смее да ја загрози заштитата на личните и доверливи информации и да го уништи или загрози човечкото достоинство.

Но, за жал, кодот останува повеќе или помалку неупотреблив. Неговите барања можеа да се исполнат барем до одреден степен доколку државите го вклучат во нивното законодавство (како што се случи, на пример, со медицинските етички кодекси). Ова би била првата фаза, по која треба да следи втората - независноста на архивската служба.

Имено, етичкиот кодекс е важен услов за автономија и независност на професијата, во областа на архивирање и управување со документи затоа е тест -темелник за автономијата на архивската професија или професија. Следниот голем, иако многу поблед, меѓународен акт во областа на архивите е Универзалната (Универзална) декларација за архиви, која конечно беше одобрена од Меѓународниот совет за архиви на годишното генерално собрание во Осло во септември 2010 година.

Назад, како дополнување и надградба на барањата на етичкиот кодекс: „Архивираат документи за одлуки, активности и спомени. Тие се исклучително и незаменливо наследство што се пренесува од една генерација на друга. Архивскиот материјал е управуван од неговото создавање со цел да се зачува неговата вредност и значење. Тоа е веродостоен извор на информации што ги поддржува одговорните и транспарентни операции на администрацијата. Архивите играат голема улога во развојот на општествата, бидејќи тие ја штитат и придонесуваат за индивидуалната и групната меморија.

Слободниот пристап до архивите го збогатува нашето знаење за човечкото општество, ја промовира демократијата, ги штити правата на граѓаните и го подобрува квалитетот на животот. „Многу поохрабрувачки е работниот документ кој ги поставува основните принципи за улогата на архивистите и документалозите во поддршката на човековите права (Основни принципи за улогата на архивистите и менаџерите на евиденција за поддршка на човековите права), креиран на Конгресот на ИКА во Сеул во 2016 година, а бара понатамошни активности и плод во форма на обврзувачки акти.

ГЛАВА III- Активности на нотарите во правото на Република Македонија

1. Активности на нотарите во правото на Република Северна Македонија

Во Законот за нотаријати на Македонија[7], нотарска служба е дефинирана како јавна услуга чии носители се нотарите, кои ги вршат самостојно и независно. Нотарската служба подразбира изготвување и издавање јавни документи за правни работи во форма на нотарски акти, потврда на факти врз основа на кои се утврдени права или обврски, донесување одлуки во постапката за издавање на нотарски платни налози, потврда на приватни документи (солемнизација), верификација на потписи, ракописи, транскрипти и превод, прифаќање за чување документи, пари, хартии од вредност и слично, како и извршување на други задачи предвидени со други закони[8].

[7]Сл. Весник на Република Македонија, бр. 72/2016, 142/2016 и 233/2018.
[8]чл. 3 -ти ул. 2. Закон за нотаријати на Македонија.

Меѓу нотарските документи, разликуваме нотарски акти, нотарски платни налози, нотарска евиденција, нотарски потврди и потврдени (солемнизирани) приватни документи[9].

Нотарите во Македонија, исто така, спроведуваат оставински постапки, како судски повереници. Судовите или нотарите се исклучиво надлежни да разговараат за наследството на државјанин на Македонија, во врска со неговиот имот што се наоѓа на територијата на таа држава, кога судот ќе им ги довери да ја спроведат оваа постапка[10]. При водење на наследни постапки, нотарот е овластен за преземање на сите дејствија ги донесува сите одлуки за кои има законско овластување[11].

Во овој случај, судот го надгледува нотарот што ја води оставинската постапка[12]. Доверувањето на оставинската постапка на нотар чие седиште се наоѓа во судот се врши со одлука на претседателот на основниот суд[13], и списите на предметот се доставуваат до нотарот во рок од осум дена прием во судот[14].

Имено, во однос на претходните дејствија во оставинската постапка, имено составување на смртна казна, како што е во законот на Црна Гора, нотар на кој му е доверена оставинска постапка, бидејќи ги има истите овластувања како и судот, може во случај кога некомплетно уверение за смрт од самиот матичар да го состави или да го имасоставување на трустот до матичарот[15].

Доколку е целисходно, нотарот може сам да состави потврда за смртта, а тоа ќе биде во случај кога смртта на некое лице се докажува со извод од матичната книга на смртта или некоја друга јавна исправа. Следното прелиминарно дејство е пописот и проценката на наследството.

[9] чл. 3 -ти ул. 2. Закон за нотаријати на Македонија.
[10] чл. 4 -ти ул. 1. Закон за нотаријати на Македонија.
[11] чл. 126 ст. 1. од Законот за вонпарнична постапка, Сл. Весник на Република Македонија, бр. 9/2008. 389 чл. 126 ст. 3. Закон за вонпарнична постапка.
[12]Ф. Стоев, Положбата и овластувањата на нотарот како повереник на судот во оставинска постапка, Нотар, бр. 11, стр. 15.
[13] чл. 131 ул. 1. од Законот за вонпарнична постапка.
[14] чл. 126 ст. 2. Закон за вонсудска постапка.
[15]3 чл. 143 ул. 1. од Законот за вонпарнична постапка.

Се спроведува врз основа на судска одлука што ја донесува по службена должност во одредени ситуации, или на барање на одредени лица со закон. Сепак, оваа акција може да се утврди без судска одлука, но само при составување на потврдата за смртта и на барање на одредени лица. Кога нотар води оставинска постапка, тој може да го утврди пописот и проценката на имотот за време на неговото траење[16].

Што се однесува до спроведувањето на пописот и проценката на наследството, во случај тие да се определат со судска одлука по службена должност, пописот и проценката ги врши или судски службеник или нотар[17].395 Нотарот ќе го спроведе пописот и проценката на наследството на барање на наследниците, добавувачите или доверителот на судот кога, при составување на потврдата за смрт, наследниците или примачите на испорака го бараат тоа[18]. 396

Кога ќе му биде доверена оставинската постапка, нотарот тогаш ќе ги објави тестаментите доколку ги има во одреден случај[19]. Што се однесува до овластувањата на нотарите во семејното право, македонското право, како и хрватското право, не овластува нотар да земе декларација за татковство.398 предмети или имот се врши во форма на нотарски акт.

2. Нотарството во Република Северна Македонија

Од 15 јуни 1998 година, започнаа да работат првите нотари, тие како пионери во нотарската професијапризнаваат дека на почетокот започнуваат со една неизвесна работа и професија нова во општествено-политичкиот систем.Искуствата ги црпеа едни од други. Како самостојна и независна служба во Република Македонија, со секојдневни ангажмани се чекореше кон спроведување, одржување, воспостанување на правниот систем во нашата земја.

[16] Н. Стојановић, .. Видиќ-Трниниќ, оп. цит, стр. 114.
[17] чл. 150. ул. 1. од Законот за вонпарнична постапка.
[18]чл. 150. ул. 2. во врска со чл. 146 ст. 2 и 3. од Законот за вонпарнична постапка.
[19] Н, Стојановиќ, J, Видиќ-Трниниќ, ор. цит, стр. 118.

За овој краток период, нотарите верувајќи најнапред во себе и сопственото познавање на правниот систем, а преку тоа нотарите законито, независно, стручно и непристрасно работеа и учеа, на тој начин нотарите успешно ја стекнуваа довербата на нашите граѓани кои се основниот и вистинскиот суд за нивната стручност, однос и одговорност при извршувањето на нотарската професионална дејност. На 30 септември 2001 година Нотарската комора на Република Северна Македонија стана полноправна ченка на Меѓународната унија на Латинскиот нотаријат. На тој начин нотарите да станаа и останаа столб на правото и правниот поредок на Република Северна Македонија, добивајќи ја како награда почитта и довербата на граѓаните, институциите и органите на власта со кои како јавна и независна служба беспрекорно функционираа нотарите од првата генерација. За нивната работа освен материјалната придобивка нотарите се пофалувани и наградувани. На тој начин нотарите во практика го имплементгираат Законот за нотаријатот. Притоа нотарското занимање стана многу ценета професија, и примамлива за многу млади правници од нашата земја.

Нотаријатот во Република Северна Македонија е воведен со Законот за вршење на нотарските работи од 1996 година, кој отпочна да се применува од 1997 година, кога се именуваа и првите нотари во Република Македонија, а во 1998 година беше формирана Нотарската комора на Република Македонија. Од 2001 година Нотарската комора стана членка на Меѓународната унија на латинскиот нотаријат, што претставува големо признание за нотаријатот во Република Македонија. Со воведувањето на нотаријатот се растоварија судовите и управните органи, а граѓаните поедноставно, побрзо и поквалитетно ги остваруваа своите права. Донесувањето на Законот за нотаријатот во 2007 година беше во насока на понатамошно спроведување на современите достигнувања во областа на нотаријатот, следејќи ги компаративните искуства и европските стандарди во однос на модернизирање на граѓанското законодавство.

Над дваесет години нотаријат во Република Северна Македонија е значаен период, што говори дека функционирањето на нотаријатот во Република Македонија сите овие години позитивно се одрази врз целокупниот правен

сообраќај во државата, а самите нотари ги изгради како носители на јавни овластувања кои обезбедуваат висок степен на правна сигурност во правниот промет во Република Македонија. Успешноста и позитивните резултати од примената и прак- тикувањето на нотарската служба во правниот живот ја зголеми довербата во нотаријатот и даде силен импулс за продлабочување на реформскиот процес во правосудниот систем преку зголемување на надлежностите на нотарите.

Во таа насока беше и донесувањето на Законот за вонпарнична постапка со којшто им се овозможи на нотарите да постапуваат како повереници на судот во однос на оставинските предмети кои не се спорни, со што нотарите покажаа голема успешност во решените оставински предмети. Исто така, од јуни 2011 година, согласно Законот за извршување, платните налози, односно донесувањето на решенијата со кои се дозволува извршување врз основа на веродостојни исправи, се пренесе во надлежност на нотарите. Последниот чекор во оваа насока е и новата надлежност на нотарите согласно Законот за задолжница, да ја составуваат и заверуваат задолжницата како инструмент за доброволно обезбедување на наплатата на побарувањата. Значајно е да се напомене и електронското поврзувањето на нотарите со е-шалтерот на Агенцијата за катастарот на недвижностите преку кој е овозможен пристап по електронски пат на нотарите за достави на пријави за промена на Геодетско-катастарскиот информа- тивен систем, како и можноста да издаваат имотни листови.

Денес во Република Македонија има вкупно 175 нотари кои успешно ја извршуваат нотарската служба. Министерството за правда во континуитет презема мерки и активности во насока на подобрување и усовршување на законската регулатива со која се уредува нотаријатот во Република Македонија, со цел да го изгради нотаријатот во современа јавна служба, која во целост ќе ги задоволува потребите и правните интереси на граѓаните и другите правни субјекти.[20]

[20] Билтен Нотариус бр.24 –на НОТАРСКА КОМОРА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА CHAMBRE DES NOTAIRES DE LA RÉPUBLIQUE DE MACÉDOINE

3. Работни задачи и активности на нотарот според Законот за нотаријатот

Активноста на нотарите строго е пропишана со закон и правилник за нивната работа.

Во рамките на своите овластувања, согласно Законот за нотаријатот, нотарот изготвува и врши работи со тоа врши услуга на своите странки. Нотарските акти можат и се однесуваат на следните активности:

- Нотарски заверки

- заверки на потпис и ракознак;

- заверки на идентичност на препис или извод (заверка на препис);

- заверки на превод

- други заверки предвидени со закон.

Нотарски исправиϖ - нотарски акти

- исправи за правни работи и изјави кои ги составува нотарот, по форма и содржина во согласност со закон, со сила на извршна исправа (член 52, чен 65 и др од ЗН)

Актите можат да бидат -> задолжителни -> по барање на странка

- потврдена (солемнизирана) приватни исправи

– исправа со која нотарот потврдува дека опрделена приватна исправа по форма и содржина е во согласност со закон, па заедно со потврдата има сила на јавна испрва (член 55 од ЗН.)

.Актите кои нотарите ги изработуваат во своето редовно работење по форма и облик на документи и акти може да бидат:

нотарски платен налог (член 68 до 81 од ЗН).

- нотарски записници

- исправи за правни работи и други дејствија што ги презел нотарот (член 92 и член 93 од ЗН),

- нотарски потврди

– исправи кои нотарот ги издава за факти кои ги утврдил со непосредно забележување или со помош на исправи (член 87- 90 од ЗН)

Исто така, според Законот за нотријатот нотарите може да издаваат и други акти како што се .

Нотарски исправи кои во случаји и под услови утврде ни во ЗН и ЗВП имаат сила на извршна исправа:

- Нотарските акти

- Потврдените (солемнизираните) приватни исправиϖ

Решенијата за нотарските платни налозиϖ

Решенијата донесени во оставинска постапка, како доверенаϖ работа од судот

Во рамките на своето работење нотарите со својата работа имаат одговорност а нивните акти имаат извршност предвидена со законските оластувања кои имаат извршност и дејствителност.

Нотарски акти со сила на извршна исправа

При изготвување на извршниот нотарски акт, Нотарот ги презема следните дејствија со предходно направена проценка на законитост и извршност :

- Утврдува дали правното дело кое странките сакаат да го склучат, според видот, начинот и условите кои ги наведуваат странките е во согласност со законските прописи кои го регулираат тоа;

- Утврдува дали странките се способни и овластени за превземање на опредлени дејствија и склучување на правното дело;

- Ја утврдува вистинската и сериозна волја на странките;

- Го составува нотарскиот акт врз основа на прибраните релевантни писмени докази, свое непосредно согледување и изјавите на учесниците;

- Извршната нотарска исправа се изготвува, во согласност со правилата за составување на Нотарски исправа (чл. 39-43 од ЗН)

- Пред потпишување на исправата, нотарот ќе им ја објасни на странките, целта, смислата и последиците кои произлегуваат од извршниот нотарски акт и дека доколку не се почитуваат одредбите, ќе може непосредно да се спроведе присилно извршување;

- Нотарот ќе им ја прочита на странките, нотарската исправа.

Прилозите секогаш се читаат, освен ако странките не се одречат од тоа право и изјават дека се запознаени со нивната содржина, а тоа мора да се утврди во нотарскиот акт:

- Со непосредни прашања,

Нотарот ќе се увери дека содржината на нотарската исправа одговара на волјата на странките, истото ќе го констатира на самиот акт и ќе се пристапи кон потпишување на актот и прилозите; Солемнизирана приватан исправа со сила на извршна исправа Со нотарскиот акт како извршна исправа, во потполност ϵϖ изедначена и има исто правно дејство и приватната исправа, доколку во законска постапка е солемнизирана од Нотар. Нотарот ќе ја потврди - солемнизира, приватната исправа доколку претходно утврди дека истата по форма и содржина,

одговара на прописите за јавна исправа, а истовремено и ги исполнува условите за да една исправа биде извршна, содржани во член 53 од ЗН.

Нотарите во своето работење мора да се придржуваат според строго пропишани правила и принципи на работење, а се со цел нивната работа да се заснова на закон. Така според Законот строго е пропишана формата и обликот на нотарската исправа.

Нужни елементи кои мора да ги содржи нотарската исправа за да биде извршна и извршлива.

Да е утврдена определена обврска за чинење за која странките можат да се договорат; Да содржи изјава на обврзникот, дека заради остварување на чинењето, по доспеаност на обврската, може непосредно, врз основа на тој акт, да спроведе присилно извршување (извршна клаузула);

Формално правен аспект - Изјавата дадена од страна на должникот, да е јасна недвосмилена и прецизна и содржана во самиот акт, со која истиот се согласува, заради остварување на чинењето кое е предвидено со договорот, по доспеаност на обврската, недпосредно, врз основа на нотарската исправа, да може да се спроведе присилно извршување.

Материјално правен аспект на Изјавата дадена од должникот да содржи јасна и прецизна параметри, врз основа на кои ќе се определи видот и висината на чинењето и доспеаност на побарувањето. Ако обврската на должникот зависи од некој услов или рок кој не е одреден календарски, за извршноста на нотарската исправа, потребно е со јавна исправа или изјава на доверителот заверена од нотар да се докаже дека настапил условот и/или рокот. Во случај на спор за исполнување на условот или настапување на рокот за извршноста на нотарската исправа, одлучува надлежен суд во парнична постапка.

Ваквите правила и принципи на работа на нотарите се обврзителни и мора да се почитуваат во спротивност може да дојде до спор за ќе тртеба да се произнесува надлежен суд.Заради превентива секогаш странките треба да се

одговорни за своите постапки, бидејќи во овој поглед јасни се законските опрделби кои мора доследно да се применуваат. и почитуваат.

4. Кои се најчестите нотарски акти кои регулираат односи во однос на најразлчните договори помеѓу странките?

Договорите кои се потпишуваат помеѓу странките имаат своја извршност обврзителност.

Најчести нотарски исправи со сила на извршна исправа, со примери за извршни клаузули. За таа цел постојата повеќе видови на договори со најразлични дејства и регулирање на меѓусебните обврски и одговорности помеѓу странките. Па така нотарите најчесто прават вакви договори и нотарски акти:

- Договор за продажба

- Договор за закуп

- Договор за залог

-Договор за деловна соработка

-Договор за заем/кредит

-Изјава за уредување на права и обврски на потписници на меница

Тоа се нотарски исправи кои во своите клаузули имаат и служат како нотарска извршност и нотарска исправа помеѓу повеќе странки и учесници.

Токму поради ваквите договорни односи и регулации договорните акти ги стават во законски рамки за кои постои судска заштита.

Судската заштита може да ја побара некоја од договорените странки која смета дека и се нарушени определени права и бенефити од конкретниот нотарски акт договорот. Судската заштита се состои во тоа што се врши проценка за

околностите во кои е склучен договорот дали за спазени предвидените законски услови.

5. Овластувања и одговорности на нотарот –според Законот за нотаријат

Како и секоја професија и професијата нотар покрај одговорностите и овластувањета кои ги има подлежи врз основа на определбите кои се предвидени со Законот за нотаријат. Нотарството е јавна функција која е наменета да им служи на граѓаните, давајќи има јавни нотарски услуги предку издавањето на нотарските исправи, донесува нотарски акти кои на граѓаните има служат во остварувањето на нивните права и обврски.

Нотаријатот врши исклучиво значајна функција во правната држава и правниот и правосудниот систем. Неговата системска положба, како дел од правосудниот систем, има повеќе импликации врз облиците на одговорност, детерминирана со фактот дека се работи за јавна служба што ја вршат нотарите кои имаат со закон определен статус на лица што вршат работа од јавен интерес.

Сосема е разбирливо дека и нотарите кои, според член 2 став (2) од Законот за нотаријатот, службата ја вршат како основно занимање за времето за кое се именувани, лично се одговорни за вршењето на нотарската служба за повреда на законот, кодексот на професионалната етика на нотарите и општите акти на нотарската комора на Република Македонија.

При тоа, нотарот може да подлежи на кривична, прекршочна и дисциплинска одговорност, меѓутоа и на одговорност за надомест на штета која во вршењето на дејноста ќе ја нанесе на странката или трето лице.

Материјалната одговорност на нотарот може да се оцени како еден од позначајните елементи на самостојноста и независноста на нотарската служба ако се има предвид дека според член 35 став (4) од Законот за нотаријатот државата не одговара за штетата што ќе ја предизвика нотарот

. Осигурување од одговорност за штета Бидејќи нотаријатот е самостојна и независна јавна служба воспоставен е принципот на осигурување од одговорност и нотарот, според член 12 став (1) од Законот за нотаријатот, е должен пред започнување со работа да се осигура од одговорност. Ваквата законска одредба овозможува поголема сигурност на граѓанинот во случај на потребата за обештетување при преземање на дејствија на нотарот.

Имено, како што е тоа веќе кажано, нотарот е должен пред започнувањето со работа да се осигура од одговорност за штета која би можел да им ја причини на трети лица при вршење на нотарската служба. Во условите на осигурување може да се предвиди штетата до определен износ нотарот непосредно да ја надомести. Осигурувањето се остварува согласно со Законот за осигурување и соодветните одредби од Законот за облигационите односи, а посебните услови за осигурување од одговорност се утврдуваат со одлуки на правните лица кои се регистрирани за обавување на дејности од осигурување во Република Македонија.[21]

Според член 12 став (2) од Законот за нотаријатот најнискиот износ на осигурување, како што е веќе кажано, изнесува 50.000 евра во денарска противвредност. Меѓутоа, доколку нотарот според извештајот од член 8 став (8) на наведениот закон, за остварената награда во претходната година, остварил награда поголема од осигурената сума (50.000 евра), плаќа осигурување до висина на остварената награда.

Со став (3) е определено дека при измена на условите за осигурување и висината на износот на осигурување нотарот е должен, во рок од 30 дена, да го усогласи своето осигурување со изменетите услови и износот и за тоа да ја извести Комората.

Нотарот е должен уредно да го продолжува осигурувањето од одговорност за штета на што упатува став (5) од наведената законска одредба. Меѓутоа, доколку

[21] Чавдар Кимо: Облигациско право, Универзитет Американ колеџ, Скопје 2011;

нотарот не ја почитува ваквата законска обврска и не го продолжува уредно своето осигурување од одговорност за штета, ќе биде разрешен на начин како што е тоа определено со член 16 став (1), (2) и (3) од Законот за нотаријатот

Одговорноста на нотарите е регулирана во Законот за нотаријат и другите законски прописи кои ја регулираат оваа област.

6. Податоци за број на спроведени нотарски оставински постапки за 2020 година

Во рамките на пропишаните надлежности на нотарите за спроведување на оставинските постапки предмети во 2020 година по кои постапиле нотарите се 15.419 предмети,од кои решени се и правосилни 9.149 оставински предмети или 59,3% од доверените предмети од судовите.

За потребите за анализа изготвен е табеларен преглед за последните три години и тоа 2018,2019 и 2020 година.

Табела бр.1

	Оставини	Решени оставини	Оставини	Решени оставини	Оставини	Решени оставини	Процент на зголоемување/намалување,решени оставински предмети споредбено 2019/2020 г.
Подрачје	2018	2018	2019	2019	2020	2020	
Скопје	6478	3296 (51)	6187	3266 52,7%	4953	2659 (45,5%)	-18,5 % 12,3 %

Битола	1299	557 (43)	1425	694 (48,7%)	1336	608 (45,5%)	-12,3 %
Берово	184	73 (40)	194	80 (41,2%)	207	71 (34,2)	-112%
Велес	572	380 (66%)	513	327 (63,7%)	561	356 (63,4%)	8,8%
Виница	126	104 (83%)	103	89 (86,4%)	108	98 (90,7%)	10,1 %
Гевгелија	341	179 (53%)	350	224 (64%)	290	195 (67,2%)	-12,9%
Гостивар	681	388 (57%)	622	410 (65,9%)	602	366 (60,7)	-10,7%
Дебар	297	77 (26%)	242	165 (68,1%))	212	151 (71,2)	-8,45
Делчево	157	110 (70%)	180	137 (76,1%)	155	119 (76,7%)	-13,1%
Кичево	431	331 (77%)	522	376 (72%)	406	297 (73,1%)	-21%

Кочани	357	273 (77%)	363	275 (75,7%	281	211 (75,%)	-23,2%
Куманово	968	796 (82,%)	988	750 (75,9%)	709	539 (76%)	-28,1
Кратово	/	/	/	/	/	/	/
Кавадарци	272	185 (68%)	272	154 (56,6%)	314	242 (77%)	57,1%
Кр.Паланка	354	45 (13%)	283	36 (12,7%)	321	68 (21,1%)	88,8%
Крушево	83	68 (82%)	/	/			
Неготино	144	56 (39%)	297	179 (60,2%)	241	142 (58,9%)	-20,6%
Охрид	638	256 (40%)	568	265 (46,6%)	777	316 (40,6%)	-19,2%
Прилеп	935	542 (58%)	1518	1005 (66,2%)	1210	691 (57,1%)	-31%
Радовиш	/	/	33	39	172	146	4 пати

				(90,9%)		(84,8%)	
Ресен	217	145 (67,%)	244	149 (61%)	249	146 (58,6%)	-2%
Струга	518	288 (56%)	468	255 (54,4%)	463	234 (50,5%)	-8,2%
Струмица	673	445 (66%)	638	429 67,2%	411	280 (68,1%	-34,7
Свети Николе	127	71 (56)	132	88 (66,6%)	117	88 (75,2)	0%
Тетово Штип	1106 421	969 (88% 301 (72%	961 500	841 (87,5%) 335 (67%)	940 384	858 (91,2%) 268 (69.7%)	2% -20%
Вкупно	17379	9995(88%)	17671	10612(60%)	15419	9149 (59,3%)	-13,7%

Анализирајќи ги податоците за бројот на вкупно примените оставински предмети во текот на 2020 година (15.419 предмети) со бројот на вкупно примените оставински предмети во календарската 2019 година кога имало 17.671 предмети) постои намалување на вкупно примените оставински предмети за 2.252 предмети што изразено во проценти тоа намалување изнесува 12,74%.

Анализирајќи го процентот на решените оставински предмети , од аспект на бројот на примените во текот на 2020 година, забележителен и незначителен пад

на ефикасноста на нотарите. Имено 59,3% од бројот на примените предмети се решени што претставува 0,7 % пад во споредба со 2019 година,кога вкупниот број оставински предмети изнесувал 10, 612 предмети.

Најмала ефикасност во решавањето на доверените оставински предмети во 2020 година и натаму покажуваат нотарите од подрачјата на Основниот суд во Крива Паланка со 21,1%, Берово со 34,2% и Охрид со 40,6% решени оставински предмети.

Најголема ефикасност во решавањето на доверените оставински предмети во 2020 година прикажале нотарите од подрачјето на Основниот суд во Тетово со 91,2% , потоа Виница со 90,7 % и Радовиш со 84,8 % решени оставински предмети.

Пораст на ефикасноста на нотарите вое забележан на 6 подрајчја од кои решавањето на оставинските предмети во 2020 година споредбено со 2019 година најголем пораст има Радовиш решени се за 4 пати повеќе предмети во споредба со претходната година, Крива Паланка со 88,8 % и Кавадарци со 57,1 .

7. Што е тоа јавна исправа?

Јавна исправа е исправата која во пропишана форма ја издал државен орган или орган на државната управа во границите на својата надлежност, како и исправа што во таква форма ја издала организација или друга институција при вршење јавно овластување што е доверено со закон или со одлука на орган на општината, заснована врз закон. Притоа, во истиот став е предвидена и нејзината доказна сила, па се вели дека јавната исправа ја докажува вистинитоста на она што се потврдува или определува во неа. Што е тоа нотарска исправа? Нотарски исправи се јавни исправи кои нотарот ги составил во рамките на своите надлежности предвидени во согласност со закон, и тоа:

1. Исправи за правни работи и изјави што ги составува нотарот во форма на нотарски акт (нотарски акти);

2. Записници за правни работи што ги составил нотарот или биле составени во негово присуство (нотарски записници);

3. Потврди за факти кои нотарот ги утврдил со непосредно забележување или со помош на исправи (нотарски потврди);

4. Приватни исправи потврдени од нотарот (солемнизирани исправи). Нотарските исправи, нивните преписи и изводи, издадени во согласност со Законот за нотаријатот, се јавни исправи ако при нивното составување и издавање се исполнети потребните услови предвидени со Законот за нотаријатот. Нотарскиот акт и солемнизираната приватна исправа имаат сила на јавна исправа. Нотарската исправа, во случаите утврдени со Законот, е извршна исправа. Нотарските исправи издадени во странство имаат иста правна важност како да се издадени во согласност со овој закон, под услов на реципроцитет.

Особено важно е дека сите нотарски исправи немаат ист степен на доказна сила, иако во ст. 2 од чл. 4 се вели дека нотарските исправи in abstracto имаат својство на јавни исправи. Степенот на доказната сила на нотарската исправа зависи од нејзиниот вид, за што е пресудна нејзината форма и постапката за нејзино сос та- вување. Во таа насока, сите нотарски исправи, под законски определени усло ви, имаат формална доказна сила на јавна исправа, што подразбира дека ис пра вата е издадена од нотар, во рамките на неговите надлежности и дека се ис полнети законски пропишаните битни елементи на формата.

Меѓутоа, немаат сите нотарски исправи материјална доказна сила која подразбира дека за так вата исправа се врзува претпоставка за вистинитост на нејзината содржина. Полна доказна сила (формална и материјална) имаат само нотарските акти и изедначената солемнизација со нив, т.е. потврдената приватна исправа. За нив се врзуваат две претпоставки, и тоа претпоставка на автентичност и претпоставка на вистинитост.

Што е тоа заверка на исправа? Заверки на исправи се заверки на потписи, преписи и преводи. Заверка на потпис - нотарот потврдува дека странката своерачно ја потпишала исправата, односно го потврдува потписот на странката, но не и содржината на исправата. Во врска со ова прашање, многу често странките се доведуваат во забуна поради тоа што тие сметаат дека доколку исправата е заверена од нотар, за веродостојноста на нејзината содржина одговара нотарот.

Меѓутоа, толкувањето е погрешно. Доколку имате исправа составена од адвокат, правен консултант или вие лично сте ја составиле, а сакате да ја заверите кај нотар, тогаш нотарот со својата заверка го потврдува само потписот на странките кои своерачно се потпишале пред него, но не одговара за содржината (полномошно, изјава, преддоговори и слично). Но, овде не станува збор за приватна исправа која содржи правно дело.

Заверка на препис – нотарот потврдува дека преписот на исправата е иденти чен со оригиналната (изворната) исправа. На пример, доколку сакате од некој документ да имате повеќе примероци идентични на оригиналот, тогаш потребно е оригиналниот документ да го однесете кај нотар и тој ќе ви направи препис идентичен со оригиналот.

Заверка на превод - нотарот го потврдува својството на судскиот преведувач кој го извршил преводот врз основа на решение издадено од министерот за правда. Нотарот својата заверка ја става на преводот извршен од овластениот судски преведувач и ќе ја приложи со исправата која се преведува. На пример, доколку имате некоја странска исправа, тогаш таа треба да биде преведена од овластен судски преведувач.

Преводот, заедно со исправата која е преведена, се носи кај нотарот на заверка каде што тој го потврдува својството на судскиот преведувач. Во сите случаи странката треба со себе да понесе документ за индентификација од причина што нотарот мора да го утврди идентитетот на странката во согласност со одредбите на законот.

8. Извршност на нотарската исправа

Нотарскиот акт / Приватната исправа на која се бара солемнизација со својство на извршна исправа мора бидат ПОДОБНИ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ ! чл.17 од Законот за извршување:

(1)Извршната исправа е подобна за извршување ако во неа се назначени доверителот и должникот, како и предметот, видот, обемот и времето на исполнувањето на обврската. Пред да ја потврди приватната исправа, нотарот Е ДОЛЖЕН: - да утврди дали таа е во согласност со Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот (вклучително и со ЗИ!) - да испита дали учесниците се способни и овластени за преземање на работите, да им ја објасни целта и да ги поучи за последиците и да се увери во нивната вистинска и сериозна волја Приватната исправа се потврдува САМО АКО НЕМА ПРЕЧКИ согласно ЗН.

- Потврда за извршност на нотарска исправа

Потврда за извршност на нотарски акт / солемнизирана приватна исправа става истиот нотар кој ја составил / потврдил исправата ДВА УСЛОВИ за ставање потврда за извршност:

1.Писмено барање на доверителот

2.Едностpана изјава на доверителот заверена од нотар, со која под потполна морална, материјална и кривична одговорност изјавува дека побарувањето или дел од него доспеале (делумна извршност на нотарска исправа е предвидена и во чл.16 ст.3 од ЗИ)

Извршност на нотарска исправа која содржи услов или рок кој не е одреден календарски може да се потврди само доколку исполнувањето на условот или настапувањето на рокот СЕ ДОКАЖЕ со јавна исправа или изјава на доверителот заверена од нотар

Исполнување на условот или настапување на рокот може да се утврдува и со ТУЖБА во парнична постапка

-Нотарот составува потврда за извршност во писмена форма - што треба да содржи оваа потврда? - дали потврдата може да „интервенира“ во елементите на извршната исправа? - што испитува нотарот при одлучување дали ќе стави потврда? На нотарската исправа се става штембил за извршност согласно Правилник Штембилот се става „врз основа на посебна потврда за целосна или делумна извршност“ на нотарската исправа (чл.53 ст.5 од ЗН)

9. Принципи на правила кои се однесуваат на нотарите, нотарски акти и одговорност на нотарите според законите на Република Северна Македонија

Посебен акцент во магистерски труд е даден на принципите на јавната доверба, законитост, професионалност, формалност и независност, од кои произлегува и одговорноста на нотарите за штети предизвикани на клиенти и трети лица.

Поделбата на начелата и принципите по Законот за нотаријат е следната;

Закон за нотаријат се заснова на начело

- на гарантирање на законито вршење на нотарската служба;

- одговорност за причинетата штета во вршењето на нотарската служба;

- диспозиција и неспорност во правниот однос;

- надзор над законитоста во вршење на нотарската служба и

- надоместот за вршење на нотарската служба.

Иако, нотарите се независни, па затоа не се подредени на ниту еден судски или управен орган, нивната одговорност за надомест на штета е аналогна на одговорноста на управните органи, при што условот за поднесување правен лек се толкува во прилично широка смисла, т.е. секоја забелешка на клиентот што му е кажано на нотарот се смета за поднесување правен лек. Нашиот став е дека правната природа на одговорноста на нотар е или договорна или деликатна, во зависност од тоа дали нотарот прекршил клаузула од мандатот на клиентот, која служи како правна основа на неговите дејствија, или задолжителни правила, т.е. законскиот услов за постапување со добра волја.

Покрај општите правила за барањата на формата на правните акти (суштински облик, факултативен облик), предмет на анализа се и правилата за исклучителни и алтернативни (конкурентни) облици на нотарски акти. Дејствувачкиот српски закон за нотаријат предвидува формата на нотарски акти и приватните исправи претежно како алтернативни облици, односно специфичен вид на акт има исто правно дејство, без разлика дали е составен од нотар или склучен на суд.

10. Принципот на јавна доверба

Законот предвидува дека е нотар служба за јавна доверба. Ова правило произлегува од фактот дека нотарот (во важечко право: нотар) составува правни работи, заверува прави, издава изводи и преписи од исправи, констатира правни факти за основа на иницијатива на партијата, во форма пропишана со закон. Та образецот му ја дава на нотарот потребната автентичност, доказ.

Правни трансакции за кои е задолжително образец, составен пред нотар, согласно со прописите на образецот, имаат значење, т.е. ефектот на јавна исправа, а со закон ужива јавна доверба. Бидејќи нотарот има задача да ги поучи странките, тој постапува во интерес странки, без партиска припадност и нотарскиот чин, по природа на работите, тука е многу важна и довербата на страните.

11. Принципот на професионализам

Нотарот ја врши дејноста како исклучиво и постојано занимање додека не му престане дејноста, согласно со закон. Законот пропишува професионални услови за стекнување на нотар како диплома по право, пет години работно искуство, полагање правосуден и нотарски испит, како и професионален углед (достоинство на доверба на јавноста).

Нотарот својата дејност ја врши во самостојна нотарска канцеларија со потребната опрема и услови за чување на архивирани документи.

12. Принцип на независност и самостојност

Дали нотарот секогаш постапува на определен начин и дали тој мора да се придржува кон Законот со кој се уредува неговото постапување? Кои се основните начела на оваа постапка?

Нотарската постапка во основа се заснова на одредени начела на вонпарничната постапка, со одредени прилагодувања и врз основа на одредени специфични начела. Начело на официјалност и начело на диспозиција. Нотарот е должен совесно, чесно и во согласност со закон, по барање на странката, да преземе одредена службена работа од својата надлежност.

Иницијативата за преземање одредена работа од делокругот на работите на нотарот припаѓа на страната на самиот граѓанин, зависи исклучиво од неговата диспозиција. Од ова начело постојат определени исклучоци, кога нотарот може да одбие преземање определени службени работи од својата надлежност, и тоа единствено во случаи предвидени во Законот за нотаријатот. Во тие случаи странката има право да поднесе претставка до Нотарската комора на Република Македонија поради одбивање на преземање службена работа. Законот за нотаријатот изрично ги пропишува случаите кога нотарот е должен да одбие преземање службена работа.

13. Начело на независност

Ова начело се огледа во фактот дека нотарот, иако е поставен од државата која врши надзор над неговата работа, е должен да ја врши нотарската служба и да презема работи од својата работа исклучиво во согласност со закони, прописи и јавната доверба и е должен да постапува совесно и чесно спрема сите странки, на еднаков начин.

Начело на непристрасност. Ова начело се огледа во тоа што нотарот е должен, во согласност со Законот, на еднаков начин да ги штити интересите на своите странки, да ја истражи нивната волја, да ги советува и подучува за недостаоците или евентуалните штетни последици од намеруваното правно дело. Законот за нотаријатот пропишува и причини за изземање на нотарот, како и санкции во случај кога нотарската исправа нема својство на јавна исправа доколку постоеле причини за изземање на нотарот (на пример, сомневање во неговата непристрасност).

Начело за чување на тајната на странката. Суштината на ова начело се состои во пропишаната обврска на нотарите и на лицата вработени кај нотарите да ги чуваат како тајна податоците што ги дознале при вршењето на својата работа. Од ова правило, секако, постојат исклучоци - нотарот не е должен да ја чува тајната ако од Законот, од волјата на странките или од правното дело произлегува нешто друго.

При вршењето на надзорот на работењето на нотарот исто така треба да се внимава да не се повреди ова начело, односно не смее да биде повредена тајноста на списите и заштитените информации. Во спротивно, нотарот би ја повредил службената должност за чување тајна. Начело за утврдување на вистинската волја на странките значи дека нотарот е должен да ја испита волјата на странките и фактичката состојба и вис тинската волја на странките да ја пречоти во нотарски акт, на потполно јасен и одреден начин.

Доколку нотарот смета дека изјавите на странките се нејасни, неразбирливи и двосмислени, а странките сакаат и покрај тоа да бидат внесени во нотарскиот акт и покрај предупредувањето што им го дал нотарот, нотарот тоа може да го направи внесувајќи ги изјавите и предупредувањето. Нотарот е должен, пред составувањето на нотарскиот акт, да ги подучи стран-ките за последиците од намеруваното правно дело.

Суштината на ова начело е но тарот да ги подучи странките за материјалното право и да ги предупреди во врска со ризиците поврзани со правното дело (на пример, исплатата на цената кај договорот за продажба пред уписот на предбелешката за правото на сопственост).

Нотарот подучува и ги предупредува странките за правната валидност на правното дело. Со ова не се нарушува начелото на автономија на волјата на страните туку, напротив, се сака на странките да им се укаже на евентуалните штетни последици и со тоа да се спречи давањето штетни изјави на волја. Ако и покрај тоа странките останат на своите изјави, нотарот во нотарскиот акт ќе ги внесе нивните изјави, но и фактот дека ги подучил и ги предупредил за последиците од таквите изјави.

Во спротивно, нотарскиот акт може да изгуби од автентичноста, т.е. својството на јавна исправа и може да се поништи како секоја приватна исправа, а нотарите би направиле повреда на службената должност на советување, подучување и предупредување на странките. Исто така, нотарот би можел да одговара за штета која би настанала доколку тој ја повреди оваа службена должност.

Нотар е експерт од областа на правото, именуван од министерот надлежен за правда, кој врз основа на јавно овластување прифаќа правно-деловни и други изјави за волја од странките и им ја дава потребната писмена форма. . Неговата дејност е регулирана со закон. Така издава документи кои имаат карактер на јавни исправи.

Оригиналите на тие исправи и други доверени исправи ги чува, издава преписи од исправи, јавно ги потврдува фактите, на странките им дава совети за прашања што се предмет на неговата дејност и презема други дејствија и врши други работи утврдени со закон. Нотарската дејност е неспојлива со вршењето на адвокатурата, секое друго платено занимање, односно функција, како и работни места кои не се во согласност со угледот, независноста, самостојноста и јавната доверба на нотарот

Забраната не се однесува на вршење на работа во својство на извршител на тестамент (завет), старател на наследство, старател на неспособно лице или друг правен промет врз основа на решение на надлежен орган. Исто така, нотарот може повремено или дополнително да врши научна, наставна, уметничка или слична дејност. Нотарот може да врши функции и задачи во Нотарска комора и во меѓународни здруженија на нотари. Нотар може да дејствува и како посредник, арбитер или судски преведувач.

14. Принципот на независност во извршувањето на активностите

Некомпатибилност и компатибилност во однос на извршување на други задачи. Според Законот за нотаријатот, нотарот е независен и самостоен. Нотар е експерт од областа на правото, именуван од министерот задолжен за правда, кој врз основа на јавно овластување ги прифаќа правните и другите изјави за волја од странките и им ја дава потребната писмена форма. Неговата дејност е регулирана со закон. Така издава документи кои имаат карактер на јавни исправи.

Оригиналите на тие исправи и други доверени исправи ги чува, издава преписи од исправи, јавно ги потврдува фактите, на странките им дава совети за прашања што се предмет на неговата дејност и презема други дејствија и врши други работи утврдени со закон. Нотарската дејност е неспојлива со вршењето на адвокатурата, секое друго платено занимање, односно функција, како и работни места кои не се

во согласност со угледот, независноста, самостојноста и јавната доверба на нотарот.

Забраната не се однесува на вршење на работа во својство на извршител на тестамент (завет), старател на наследство, старател на неспособно лице или друг правен промет врз основа на решение на надлежен орган. Исто така, нотарот може повремено или дополнително да врши научна, наставна, уметничка или слична дејност. Нотарот може да врши функции и задачи во Нотарска комора и во меѓународни здруженија на нотари. Нотар може да дејствува и како посредник, арбитер или судски преведувач.

15. Други принципи и правила на однесување на нотарите

Во овој магистерски труд настојуваме да направиме обид за дџа ги изаналикзираме правилата на на важечкото нотарско право според законодавството на РСМ, во светлината на споредбеното право. Се разгледуваат основните начела, нотарската форма и правната природа на одговорноста на нотарот за причинетата штета. Нагласени се принципите на јавна доверба, законитост, професионалност, формалност и независност. Ова резултира и со одговорност за штета предизвикана од нотарот на странци или трети лица.

Иако нотарот е независен, и не му се подредени ниту судскиот орган, ниту органот на управата, во отсуство на посебни прописи, според искуството од споредбеното право, тој одговара аналогно на правилата за обесштетување на органот на управата, каде што условот на поднесување правен лек т.е. а како основан приговор на странката даден до нотарот согласно со закон. Во нашиот закон ЗОО не ја регулира генерално одговорноста за штетата на органите на управата, туку само на судските.

Оттука нема да има простор за аналогија. Нотарскиот закон на Република Северна Македонија до одреден степен ја пополнува празнината со пропишување на одговорноста на нотарот за штетата предизвикана на странките, како и неговото задолжително осигурување од одговорност. Покрај општите правила за формата

(суштински образец, факултативен образец), анализирани се правилата за исклучителна и алтернативна (конкурентна) нотарска форма.

Важечкиот закон го предвидува нотарскиот облик на договорите и другите правни и деловни изјави главно како конкурентни, т.е. тоа што го составува нотар може да се состави и пред суд.

16. Принцип на професионализам во нотарското занимање

Нотарот ја врши дејноста како исклучиво и постојано занимање додека не му престане дејноста, согласно со закон. Законот пропишува професионални услови за стекнување на нотар како диплома по право, потребни години на работно искуство, полагање правосуден и нотарски испит, како и професионален углед (достоинство на доверба на јавноста).

Нотарот својата дејност ја врши во самостојна нотарска канцеларија со потребната опрема и услови за чување на доверените исправи. Принципот на независност во извршувањето на активностите. Некомпатибилност и компатибилност во однос на извршување на други задачи. Според Законот за нотаријатот, нотарот е независен и самостоен.

17. Принципот на заштита на приватните и јавните интереси

Нотар е вештак кој врз основа на јавна доверба, во согласност со закон, прифаќа правно-деловни и фактички изјави на странките, давајќи ја потребната писмена форма која има карактер на јавна или приватна исправа.

Заштитата на јавниот интерес, особено ако законски пропишаната цел на формата на дадена правна трансакција е пропишана за заштита на јавниот интерес (во случај на суштинска или конститутивна форма), се постигнува со строго почитување на императивот форма.

Приватниот интерес на странката го штити нотар кога ќе се утврди целта на законски пропишаниот задолжителен образец заради заштита на приватниот интерес. Приватниот интерес е заштитен и доколку образецот не е задолжителен,

т.е. кога договорот е склучен во делот на принципот на консензуалност, така што по простата согласност на волјата на договорните страни, последователно е изготвен нотарски образец, со цел да се зголеми доказната вредност на договорот.

18. Принципот на формалности и видови (обрасци) на нотарската дејност

Нотарски акти за правни работи што ги составуваат нотарите во вид на нотарски акти имаат карактер на јавна исправа. Спротивно на тоа, записите за правните и фактичките дејствија преземени пред нотар, како и потврдите за факти за кои посведочиле нотарите, имаат карактер на приватни исправи за кои сведочат нотарите. Во овие случаи, нотарот го заверува потписот или исправата во целост, односно ја потврдува веродостојноста на преписот, преводот или изводот, со ефект на заверка Нотарски исправи се исправи за правни работи составени од нотари.

Нотарската евиденција е евиденција за правните дејствија извршени или на кои присуствувале нотари. Нотарската евиденција е потврда на факти за кои сведочат нотарите. Нотарски потврди се нејавни исправи во кои нотарот го заверува потписот или исправата во целина, веродостојноста на преводот, преписот или изводот.

Законот пропишува кои правни трансакции (т.е. договори) имаат форма на нотарска евиденција. Станува збор за договори за имотни односи меѓу сопружниците како и договори меѓу вонбрачни партнери. Тие вклучуваат договори за поделба на имотот помеѓу сопружници и вонбрачни партнери, договори за правна поддршка; договори за располагање со недвижен имот на лица кои се деловно неспособни; договори за пренос и распределба на имот доживотно; договори за доживотно одржување; ветувањето за подароци во случај на смрт; другите правни промет и изјави кои законот ги предвидува мора да се склучат во форма на нотарски акт, согласно законот.

Со договорот може да се регулира висината и формата на надоместокот, но не и основата на обврската, бидејќи тоа е предвидено со императивни норми. конји и списоци што ја регулираат нивната компилација.

. Исклучок е ексклузивниот нотарски образец, доколку тоа е изречно пропишано со посебен закон. Доказ за преовладувачкиот натпреварувачки карактер на нотарскиот образец е одредбата според која нотарските списи имаат иста доказна вредност на исправата направена во суд или пред друг државен орган.

Правилото за конкурентна природа на нотарски и судски обрасци се применува, на пример, за договор за доживотна издршка, како и за договор за отстапување и распределба на имотот доживотно на оставителот. Тоа значи дека обрасците на овие договори можат (алтернативно) да се исполнуваат и пред нотарот и пред судот, со идентичен ефект.

Покрај алтернативните или конкурентни нотарски и судски обрасци, Законот предвидува и факултативни нотарски обрасци. Во него се наведени правните трансакции кои можат да се склучат во форма на нотарска евиденција.

Тоа се: договори за располагање со недвижен имот, договори за располагање со подвижни ствари или права, изјави и располагање со имот за основање на донација или фондација доживотно или во случај на смрт на основачот на донацијата или. темели; евиденција за поништување на изгубени, уништени или оштетени документи; тестамент; изјава со која се исклучува потребниот наследник од наследството; изјава со која се лишува потребниот наследник од наследството; изјава дека подарокот даден на законскиот наследник нема да биде вклучен во неговиот наследен дел; изјава дека долгот на идниот наследник нема да биде вклучен во неговото наследство, изјава за признавање на татковство како и изјава за согласност за признаеното татковство; изјава за согласност за постапката на биомедицинско потпомогнато оплодување; други правни промет и изјави за кои законот предвидува дека можат да се склучат или да се дадат во форма на нотарски акт.

Законот конкретно предвидува дека договорите и тестаментите направени во форма на нотарски акт имаат исто доказно дејство како и документите направени на суд или пред управен орган или заверени од суд или управен орган.Не сме сигурни дали законот е јасно судски) и факултативни (нотарски) обрасци. Секако, во однос на нотарската форма од треба да се применат одредбите за вонпарнична постапка.

Според одредбите на позитивното право, нотарската евиденција е извршна исправа, доколку во неа е определена одредена обврска или извршување. Нотарски записник се составува од основачко или друго собрание на акционерско друштво кое брои повеќе од 100 членови. Во овој образец може да се состави и записник од седницата на органот на акционерското друштво.

19. Принципот на законитост и принципот на совесност и чесност

Според одредбите на позитивното право, нотарот е должен својата дејност да ја врши во согласност со прописите и начелото на совесност и чесност. Нотарот одбива, односно може да одбие да врши работи во рамките на работите утврдени со овој закон само од причини утврдени со закон. Нотарот за својата работа одговара во согласност со закон.

ГЛАВА IV - Услови за именување на нотар

1. Услови за именување на нотар

Во согласност со член 10 од Законот за нотаријатот, за нотар може да биде именувано лице кое ги исполнува следниве услови:

(1) За нотар може да биде именувано лице кое ги исполнува следниве услови:

а) да е државјанин на Република Македонија;

б) да е деловно способно и да има општа здравствена способност, што се докажува со уверение издадено од надлежна здравствена установа од областа на медицината на трудот;

в) да е дипломиран правник со завршено четиригодишно високо образование на правни студии или дипломиран правник кој според Болоњската декларација има 300 кредити на правни студии според Европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС) или нострифицирана диплома за завршени правни студии во странство во траење од четири години или според Болоњската декларација има 300 кредити на правни студии според Европскиот кредит трансфер систем (ЕКТС);

г) да има положено правосуден испит;

д) да има положено нотарски испит;

ѓ) да има најмалку три години работен стаж на правни работи по положен правосуден испит или две години работен стаж во нотарска канцеларија по положен правосуден испит;

е) да не е осуден со правосилна судска одлука на безусловна казна затвор над шест месеци или да не му е изречена забрана за вршење на професија, дејност или должност;

ж) да даде изјава заверена од нотар дека ќе обезбеди соодветна опрема и простории за вршење на нотарската служба;

з) да даде изјава пред нотар дека не е презадолжено, со сите последици од давање на лажен исказ;

ѕ) активно да го владее македонскиот јазик и неговото кирилско писмо;

и) е избришана.

ј) да не му престанала функцијата судија, односно не му престанал работниот однос како државен службеник, помошник нотар, заменик нотар, адвокат или извршител со правосилна одлука во дисциплинска постапка додека не поминат три години од денот на правосилноста на одлуката.

(2) Кандидатот за нотар доставува пријава со прилози со кои се докажува дека се исполнети условите за именување на нотар утврдени во ставот (1) точки б), в), д), ѓ), ж), з), ѕ) и ј) на овој член. Преостанатите документи за исполнување на условите за именување на нотар утврдени во став (1) точки а), г), д) - во делот на нотарскиот испит и е) на овој член, Министерството ги прибавува електронски по службена должност од имателите на соодветните информации, за што од кандидатот наплатува надоместок во висина на реалниот трошок.

2. Контрола над законитоста во работењето на нотарите во Република Северна Македонија

Според Законот за нотаријатото , во република Северна Македонија надзор над работењето на нотарите врши министерот за правда а контролата се однесува врз законтоста на работењето на нотарите, во исто време се вфрши и надзор врз ефикасноста на работењето на Нотарската комора на Република Северна Македонија.

Контролата врз работењето на нотарите што ја врши Министерств ото за правда се однесув во поглед на воедначувањето и унифицирањето на постапувањето на нотарите при вршењето на нотарска служба, а контролата по конкретните предмети се врши по поднесените претставки против работењето на нотарите.

Министерството за правда на Република Северна Македонија во текот на 2019 година има извршено вкупно 28 редовни надзори во работењето на нотарите.

Редовниот надзор во работата на нотарите во делот на водењето и чувањето на актите, уписите, книгите, и имениците на нотарот, начин на поримање и чување на нотарските исправи и нивното издавање, уредноста на архивата на нотарот, формата ,начинот на пишување и обележување на нотарските исправи, електронско водење на уписниците и имениците во согласност со Правилникот за видот,содржината,формата, начинот на водењето и чувањето на уписниците и имениците, помошните книги, начинот на чувањето на нотарските исправи и списи, нивното архивирање и организираноста на архивирањето како преземањето и на другите дејствија според Службен Весник на РМ бр.226/16 , 80/17 и 110/18 кој со примена и имплементација започна од 01.07.2020 година, како и целокупното работење на нотарите при вршењето на нотарската служба, освен оставинските предмети за кои надзор вршат судовите кои им ја довериле работата на нотарите.

Министерството за правда на Република Северна Македонија во текот на 2019 година изврши вкупно 34 надзори од кои 6 надзори се вршени по предходно поднесени претставки во согласност со Законот за постапување по претставки и предлози или вкупно за таа година се извршени 34 контроли.

Врз основа на состојбите кои се констатиурани во записниците од извршените надзори Министерот за правда како овластен предлагач во согласност со Законот за Нотаријатот во текот на 2019 година до дисциплинскиот совет совет при Нотарската комора во текот на 2019 година во согласност со членот 134 став 1 и 4 од Законот за нотаријатот поденсе 12 предлози за поведување на дисциплинска постапка.

Претседателот на Нотарската комора има поднесено 3 предлози. Вкупниот број на поднесени предлози против нотари за сторено дисциплинска повреда до Дисциплинскиот совет има 15 предлози.

Од поднесените 15 предлози, дисциплинскиот совет разгледал вкупно 13 предлози за поведување на дисциплинска постапка, при што 10 биле поднесени од Министерот за правда и 3 од претседателот на Нотарската комора, при што Дисциплинскиот совет донел соодветни дисциплински мерки и тоа 5 парични казни, 5 јавни опомени,еден предлог бил застарен и еден предмет бил со ослободително решение.

Дисциплинскиот совет на Нотарската комора во текот на 2019 година постапувал и по 5 предлози за поведување дисциплински постапки од предходната 2018 –та година од кои 4 предлози се поднесени од Министерот за правда и едне предлог поднесен од Претседателот на нотарската комора за за кои се донесени следните дисциплиниски мерки. Две јавни оппомени, за еден предмет констатирана застареност и за два предмети по кои нотарот е ослободен од одговорност.

До Дисциплинскиот совет на Нотарската комора биле поднесени две барања од нотар за утврдување на апсолутна застареност на извршувањето на парична казна во два пфредмети, по кои биле донсени решенија со кои барањата во двата предмета се отфрлаат. Против решенијата била пондесена жалбаз до Управниот суд на Нотарската комора кои биле одбиени.

Дисциплинскиот Совет на Нотарската комора во текот на 2019 година сумирано од сите поднесени предмети на одржаните седници биле разгледаник вкупно 18 предмети при што биле донесени следните дисциплински мерки:

-5 со парични казни

7 со јавни опомени

- за два предмети нотарите биле ослободени од одговорноста

- 2 предмети застарени

- еден предмет со запрена постапка поради пензионирање на еден нотар

Во текот на 2019 година во согласност со членот 136 ста 1 и 2 точка д) од Законот за нотаријатот, а врз основа на судско решение за одредена мерка притвор за нотар.

Дисциплинскиот совет донесе решение за привремено оддалечување од вршењето на нотарската служба. По укинувањето на притоворот и престанокот на причините за привремено оддалечување, во согласност со членот 136 став3 од Законот за нотаријатот од страна на Дисциплинскиот совет донесено е решение со кое мерката за привремено оддалечување од вршењето на нотарската служба се укинува.

3. Соработка на Нотарската комора со Министерството за правда на Република Северна Македонија

Соработката на овие институции е заемна, а тоа е во согласност со Законот за Нотаријатот и Министерството за правда на Република Северна Македонија.

Соработката се состои во одржување на заеднички состаноци и средби на кои се води расправа за доследната примена на Законот за Нотаријатот, Исто така, се организираат стручни советувања, регионални те средби и обуките на нотарите.

4. Нотарска награда –Нотарска Тарифа

Каков надомест за извршената работа зема нотарот? Дали наградата на нотарите се разликува од еден до друг нотар?

4.1. Нотарска тарифа

Со оваа тарифа се определува наградата за работата и надоместокот на трошоците во вршењето на службените дејствија од делокругот на работата на нотарот. Наградата на нотарот се определува:

а) според вредноста, сложеноста и видот на нотарската исправа и

б) според времето и местото потребно за подготовка и вршење на определени службени дејствија.

За дејствијата за кои не може да се определи награда врз основа на овој член, се определува паушален износ, без оглед на вредноста или времето потребно за преземање на определени службени дејствија.

Надоместокот на нотарот за извршените службени дејствија се определува според реално направените трошоци за изработка на одделни нотарски исправи, надоместокот за службените дејствија преземени надвор од нотарската канцеларија, надоместокот за превоз, надоместокот за достава, како и надоместокот за писмени барања или известувања кои нотарот ги упатува спрема учесниците во постапката или други државни органи и институции.

4.2. Определување на вредноста на службените дејствија на нотарите

Наградата на нотарот се определува според вредноста на стварта - предмет на службеното дејствие, утврдена во табелите од членовите 11 и 12, од нотарската тарифа. При утврдување на наградата како вредност на стварта - предмет на службеното дејствие се зема само главното побарување.

Проценетата пазарна вредност на недвижниот имот претставува основ за определување на наградата за нотарските дејствија, особено за составување на нотарски акт и потврдување на приватна исправа (солемнизација). Ако пазарната вредност на недвижниот имот не може да се процени, истата се определува врз основа на прометната вредност на недвижниот имот.

Вредност на заложно право

Вредноста на заложното право (рачен залог или хипотека) се определува според висината на обезбеденото побарување. Службен весник на РМ, бр. 226 од 30.12.2016 година

4.3. Договори за закуп и службеност

Кај договорите за закуп вредноста на предметот на службеното дејствие се определува според вредноста на едногодишна закупнина. Кај договорите за закуп според кои закупниот однос е склучен за период пократок од една година, вредноста се определува според вредноста на вкупниот износ на месечните закупнини. Кај договорите за службеност, вредноста се определува според вредноста на привилигираната недвижност.

4.4. Договори за физичка делба

Вредноста на договорите за физичка делба се определува според вредноста на стварта што е предмет на физичка делба. Договори за размена Вредноста на договорите за размена се определува според вкупната вредност на стварите што се предмет на размена. Службени дејствија во врска со трговски друштва, установи, задруги, здруженија и фондации Вредноста на договорот за основање на трговско друштво, изјавата за основање на ДООЕЛ или која било форма на трговско друштво се определува според вкупната вредност на вложувањата на сите основачи, односно основната главнина на друштвото. За промена на договорот за основање на трговските друштва, спојување, делба, престанок, зголемување и намалување на основачки влог вредноста на предметот на службеното дејствие се определува според големината на промената, земајќи го предвид имотот на друштвото намален за обврските. Ако промената од ставот на овој член се однесува на определен паричен износ, меродавен е тој износ.

За промена на управител, за промена на назив, за промена на основач,

За промена на дејност и за промена на правната форма на трговските друштва се применува одредбата од членот 12 од Нотарската тарифа. Одредбите од овој член на соодветен начин се применуваат и кај установите, задругите, здруженијата и фондациите.

4.5. Договори за уредување на имотни односи помеѓу брачни другари и помеѓу лица што живеат во вонбрачна заедница и тестамент

Вредноста на договорите за уредување на имотните односи помеѓу брачните другари и помеѓу лицата што живеат во вонбрачна заедница се определува според вредноста на имотот на двете договорни страни намален за обврските. Службен весник на РМ, бр. 226 од 30.12.2016 година Вредноста на имотот при располагање во случај на смрт се определува според вредноста на имотот на оставителот што е предмет на располагање намален за обврските.

4.6. Награда за нотарски акти

За подготовката и составувањето на нотарските акти од член 52 став

(1) од Законот за нотаријатот и други закони на нотарот му припаѓа награда според вредноста на предметот на службеното дејствие, и тоа:

(2) За вредноста на предметот на службеното дејствие во износ од 300.001,00 денари до износ од 3.000.000,00 денари, на нотарот му припаѓа покрај награда од 2.000,00 денари и дополнителна награда од 100,00 денари на секои започнати 10.000,00 денари, но не повеќе од 8.000,00 денари.

(3) За вредноста на предметот на службеното дејствие во износ од 3.000.001,00 денари до износ од 5.000.000,00 денари, на нотарот му припаѓа награда од 10.000,00 денари.

(4) За вредноста на предметот на службеното дејствие во износ од 5.000.001,00 денари до износ од 9.000.000,00 денари, на нотарот му припаѓа награда од 12.000,00 денари.

(5) За вредноста на предметот на службеното дејствие во износ од 9.000.001,00 денари до износ од 20.000.000,00 денари, на нотарот му припаѓа награда од

20.000,00 денари. (6) За вредноста на предметот на службеното дејствие во износ од 20.000.001,00 денари до износ од 60.000.000,00 денари, на нотарот му припаѓа награда од 30.000,00 денари.

(7) Ако вредноста на предметот на службеното дејствие го надминува износот од 60.000.000,00 денари, на нотарот му припаѓа награда од 60.000,00 денари.

(8) Во наградата од ставовите (1), (2), (3), (4), (5), (6) и (7) на овој член, опфатена е и наградата за издавање на изводи и преписи ако се издаваат непосредно по составувањето на нотарскиот акт

4.7. Нотарска награда за преземни дејствина во оставинска постапка

(1) За сите дејствија при спроведување на оставинската постапка, по правило, на нотарот му припаѓа, една награда, која се определува според вредноста на оставината.

(2) Вредноста на оставината се определува врз основа на изјава на учесниците, податоците за имотот од јавните книги утврдени во самата постапка и податоците кои учесниците му ги предале на нотарот.

(3) По барање на некој од учесниците, но на негов трошок, вредноста на оставината може да ја определи проценител врз основа на закон.

(4) За утврдување на вредноста на основачкиот удел и акциите во друштвата се зема нивната номинална вредност.

(5) При утврдување на вредноста на чистата оставина, од вредноста на оставината се одбиваат долговите на оставителот, легатите и другите товари, трошоците за пописот и проценката на оставината и други трошоци.

Член 18 (1) За изготвување на решение со кое се запира оставинската постапка заради постоење на договор за доживотна издршка, на нотарот му припаѓа награда од 1.000,00 денари.

(2) За изготвување на решение со кое е одлучено да не се води оставинска постапка за расправање на оставина поради немање на имот, на нотарот му припаѓа награда од 200,00 денари. (3) За изготвување на решение со кое, по барање на предлагачот, предлогот за поведување на оставинска постапка се смета за повлечен, на нотарот му припаѓа награда од 1.000,00 денари. (4) За изготвување на решение со кое се отфрла предлогот за поведување на оставинска постапка, на нотарот му припаѓа награда од 1.000,00 денари.

Член 19 (1) Во оставинската постапка не се засметуваат трошоците за потрошена хартија и друг канцелариски материјал, за изготвување на покани и други исправи и за задржување на преписите кај нотарот од оставинскиот спис.

(2) Нотарот наплатува ПТТ трошоци во реален износ.

(3) При вршење на попис на оставината на нотарот му припаѓа награда согласно член 43 од оваа тарифа.

Член 20

(1) Трошоците и наградата која му припаѓа на нотарот за спроведување на оставинската постапка, ја плаќаат наследниците сразмерно на големината на нивните наследни делови. (2) За пресметаната и наплатената награда и трошоци, како и за можната ненаплатена награда или трошоци, независно дали се констатирани во поединечните исправи (записници, решение и слично), нотарот во списите води пресметковен лист во кој хронолошки се наведуваат сите факти и извршени уплати од секој учесник, а по спроведувањето на постапката пресметковниот лист се заклучува при што се потврдува дали во целост или делумно се наплатени наградата и трошоците од страна на учесниците.

Член 21

(1) За извршените дејствија на нотарот во оставинската постапка како што се: повикување на учесниците на рочиште за спроведување на постапката, донесување на решение, доставување на решение, ставање на штембил за правосилност, како и други Службен весник на РМ, бр. 226 од 30.12.2016 година 6 од 14 дејствија за кои со оваа тарифа не е предвидена посебна награда за нотарот, на нотарот му припаѓа награда во нето износ според вредноста на оставината, во висина од 50 % од наградата пропишана со табелата, а по одбивањето на трошоците за достава, и тоа:

(2) Ако вредноста на оставината го надминува износот од 200.000,00 денари, покрај наградата од 2.400,00 денари нотарот наплатува и по 1% за секој започнат денар преку 100.000,00 денари, но не повеќе од 9.600,00 денари.

(3) Ако предмет на оставинската постапка е право на денационализација, за извршените дејствија на нотарот му припаѓа 50% од наградата од ставовите (1) и (2) на овој член. (4) За прогласување на тестамент, на нотарот му припаѓа награда во износ од 2.000 денари. (5) Ако настапат услови за прекин на оставинската постапка за дотогаш извршените дејствија од страна на нотарот, на нотарот му припаѓа 50% од наградата од ставовите (1) и (2) на овој член и надоместок за сите дотогаш направени трошоци.

(6) Ако по прекинот на оставинската постапка, довршувањето на оставинската постапка повторно му се довери на нотарот, на нотарот му припаѓа награда до полниот износ на наградата од ставовите (1) и (2) на овој член и настанатите дополнителни трошоци. (7) За изготвување на дополнително решение за дополнителна утврдена оставина, на нотарот му припаѓа награда според дополнително утврдена вредност на тој дел од оставината. (8) За легат на нотарот му припаѓа награда во зависност од вредноста на легатот. (9) За изготвување само на записник при давање на наследничка изјава на нотарот му припаѓа награда од 500,00 денари.

Член 22[22]

Ако нотарот не ја заврши оставинската постапка на првото рочиште, нотарот може да наплати аванс за трошоци во оставинската постапка, но не повеќе од 3.100,00 денари.

За својата работа нотарот има право на нотарска награда, како и надоместок на трошоците за вршење на службените дејствија од неговиот делокруг. Наградата на нотарите е иста на целата територија на Република Македонија, во согласност со утврдена НОТАРСКА ТАРИФА која ја носи министерот за правда по претходно прибавено мислење од Нотарската комора на РМ и согласност на Владата на Република Македонија. Наградата на нотарот се определува во зависност од вредноста, сложеноста и видот на нотарската исправа, како и според времето и местото потребно за подготовка и вршење определени службени дејствија. Нотарската тарифа се објавува во средството за јавно информирање „Службен весник на РМ“ преку кое е достапна и јавна за сите граѓани и правни субјекти во Република Македонија. Тарифата може да се најде и на веб-страницата на Министерството за правда и на Нотарската комора на Република Македонија. За сите службени дејствија што ги презема нотарот се плаќаат судски такси, во согласност со Законот за судските такси, намалени за 75 % во согласност со Законот за нотаријатот.

[22] Правилник за нотарска тарифа на Министерствот за правда на Република Северна Македонија

Глава V - Нотарските служби во Црна Гора, Србија, Хрватска, Словенија и Република Српска

1. КРАТОК ПРЕГЛЕД НА НОТАРСКИТЕ ДЕЈНОСТИ ВО КОМПАРАТИВНИТЕ ПРАВНИ СИСТЕМИ

1.1. Нотарската служба во Србија

Во современиот свет архивите се независни административни, културни и научни институции.Како што се очекува, секоја земја има свој посебен начин на управување со такви институциите и ефикасната организација на таквите институции е во корист на сите. Како начините на архивирање брзо се менуваа, стана очигледно дека обучени професионалци потребен е персонал. За жал, овој проблем исто така е најмалку решен.

Иако ова не е изненадувачки бидејќи половина од персоналот во архивите во Република Србија не е доволно образовани дури и да работат во архиви. Евидентно е дека студиските програми во Републиката на Србија не се на задоволително ниво во врска со иднината на архивата наука, особено во модерното доба каде што е потребна потреба од обучени архивисти.

Имено, помалку е веројатно дека оваа тема ќе стане приоритет во Република Србија во секое време наскоро. Со проблеми како што се недостаток на основни насоки за архивите за националното ниво, прашањето за образованието за иднината е далеку од полето на дебатата.

Всушност, архиварите на иднината треба да добијат знаење и од архивската наука и од ИТ наука. Останува надежта дека во иднина ќе добиеме такви вешти архивари и во двете полиња и може да ги дигитализира активностите на нотарите при водењето на нивните нотарски архиви..

Воведувањето на нотарската служба во правниот живот на Република Србија, организирано врз основа на латински нотари, доведе до значителни промени во правниот живот воопшто, како и во функционирањето на судовите, во смисла на преземање одредени дејствија или спроведување на одредени постапки. Тоа од причина што делокругот на работа на нотарите опфаќа задачи од нивната

првобитна надлежност, но и доверени задачи.[23] Во секој случај, нотарите и судовите се во секојдневна врска и затоа е потребна подготвеност за соработка, се со цел да се обезбеди правна сигурност на учесниците во постапката и да се постигне ефективна правна заштита. 198 нотари, колку што во моментов вршат нотарска дејност кај нас, нивната работа ја олеснува работата на судовите, го олеснува државниот буџет кога се работи за плати и други трошоци поврзани со работата на судовите, а во исто време носи значителни финансиски придобивки. на државата преку даноци

Еден од резултатите од превентивното постапување на нотарот се огледа во тоа што веќе не постои практична можност за повеќекратна продажба на ист недвижен имот, што во пракса со децении претставува огромен проблем. Нотарите денес имаат многу важни овластувања и обврски во однос на запишувањето на имотните права на недвижностите што се предмет на договорите склучени пред нив, бидејќи по службена должност испраќаат солемнизирани договори до Службата за катастар на недвижности, а сега граѓаните ја завршуваат комплетната работа на трансакции со недвижности.во нотарски канцеларии

Усогласени се правните извори со кои се регулира работата на нотарите. Актуелниот Закон за нотаријатот комплетно ја регулира дејноста на нотарите, со одредени постапки регулирани со други закони, како оставинска постапка и постапки за заверка на потписи, ракописи и преписи. Може да се забележи дека најмногу внимание се посветува на нотарските исправи и улогата на нотарите во оставинската постапка. Секако, оваа улога на нотар е најзабележлива. Ова е последица на тоа што составувањето или заверувањето на исправи пред нотар овозможува тие да имаат дејство на јавна исправа, со што се обезбедува правна сигурност во правниот промет. Дејството на јавната исправа е последица на тоа што нотарите се носители на јавна служба, односно носители на суверени овластувања на државата кои им биле пренесени со воведувањето на нотарската

[23] Јаневски Арсен: Нотарската дејност во Република Македонија, Нотариус, бр.1, Скопје, 2001;

служба. Нотарската евиденција е најважниот производ на нотарите, но во пракса е најретката исправа што ја составуваат нотарите.

Причината за тоа лежи во тоа што, иако првично беше предвидено како образец за склучување на бројни договори, од правни и политички причини значително беше стеснет бројот на правниот промет, за што е пропишан обликот на нотарски акт. Во пракса, како што покажа истражувањето, записникот најчесто се составува со договори за хипотека и заложни изјави кои имаат карактер на извршна исправа, додека значително помал е бројот на нотарски тестаменти, договори за недвижности за неспособни лица и договори за правни поддршка.

Најчестите документи што ги составуваат нотарите се заверени од нотар, а потоа заверена солемнизација. Во практиката нема поголеми проблеми при составувањето на нотарските исправи. Законските прописи поставуваат јасно ограничување во кое судот мора да се движи кога сака да му ја довери постапката на нотар, во однос на оние дејствија и постапки што не може да ги довери. Ова ја ограничува надлежноста на судовите и нотарите.

Кога станува збор за постапки и процесни дејствија што можат да им се доверат на нотарите, судот има овластување да одлучува за целесообразноста на нивното доверување. Според тоа, не постојат изречни критериуми и утврдени услови поради кои судот би бил должен да му довери определено дејствие 90 на нотар, кога не се работи за работи од првобитната надлежност на нотарот. Поради тоа, практиката на судовите е нерамномерна, па различен е и делокругот на работа на нотарите од различни судови.

На нотарите обично им се доверува водење на постапката за расправање за наследството оставинската постапка е многу важна вонпарнична постапка, со оглед на тоа што со неа се определуваат наследните правни последици од нечија смрт. Положбата на нотар во оставинска постапка во однос на овластувањата со кои располага при водење на оставинската постапка во целост не е уредена со Законот за вонпарнична постапка. Овој акт само општо пропишува дека на нотарите може

да им се довери водењето на оставинската постапка во целост, со обезбедување на дејствија што може да му се доверат и кога оваа постапка ја води суд.

. Врз основа на тоа што не постојат изречни законски забрани за вршење на некои дејствија или за вршење на некои овластувања при спроведување на оставинската постапка во целост, се констатира дека нотарот тогаш ги има истите овластувања како и судот. Но, оваа дејност на нотарите треба подетално да се уреди, имајќи ја предвид важноста на оставинската постапка и големата промена во правниот систем на нашата земја, кога се предвидува тие да им се доверат на нотарите.

Во однос на односот на нашето законодавство со правните системи на земјите од поранешна СФРЈ, кои го прифатија и латинскиот тип на нотаријат, може да се констатира голема сличност во однос на надлежноста на нотарите, особено во однос на составувањето, заверувањето и заверувањето. документи. Значајна разлика во дејноста на нотарите е нивната можност, во правото на Словенија, да ги застапуваат странките во постапките пред судовите, доколку тие се директно поврзани со исправите што ги направиле, а во таа прилика имаат права и обврски на адвокат. Словенечкото право предвидува и можност за консензуален развод пред нотари, под одредени услови.

Исто така, во хрватското право, нотарите учествуваат во извршната постапка со донесување решенија за извршување врз основа на веродостојна исправа, што не е прифатено во нашиот закон. Постојат сличности и разлики во однос на овластувањето на нотарите во оставинската постапка. Имено, сите земји од поранешна СФРЈ, освен Словенија, предвидуваат можност оставинската постапка да им се довери на нотарите

Во однос на преземањето на одредени дејствија во врска со оставинската постапка, во правото на Хрватска, Федерацијата БиХ, Република Српска, Северна Македонија и Црна Гора, нотарот не составува уверенија за смртта, освен во случај кога му е доверена оставината. постапка.во овој поглед доколку до судот е доставена нецелосна потврда за умирање

Што се однесува до објавувањето на тестамент, во овие правни системи се јавуваат истите законски решенија. Имено, дека нотарот може да изјави тестамент кога ќе му се довери оставинската постапка, додека постои правна празнина во можноста да изјави тестамент кога оставинската постапка не му е доверена. Во иднина, во нашето право, како што истакнаа нотарите при разговорот и во текот на разговорот, може да се очекува дека одредени работи што ги преземаат постепено ќе го изгубат своето значење

Ова особено ќе биде случај со т.н мали потврди, бидејќи документите се повеќе ќе се издаваат во електронска форма. Од друга страна, треба да се очекува дека во иднина ќе се прошири опсегот на нотарската дејност, особено ако се има предвид постојаната тенденција во нашето право за проширување на надлежностите на нотарите. Една од можностите е секако договорениот развод да се довери на нотарите, имајќи предвид дека разводот по договор на брачните другари во суштина е вонпарнична работа.

Ако се движиме во таа насока, се чини дека, барем за почеток, би било погодно решение за развод на сопружници без заеднички деца пред нотари, имајќи предвид дека големо прашање е дали нотарите се доволно компетентни да ја проценат најдобри интереси на детето.развод

1.2. Дејност на нотарите во хрватското право

Според законот на Република Хрватска, нотарите се лица од доверба на јавноста, па како такви тие се независни и самостојни носители на нотарската служба. Нотарите својата услуга ја вршат како ексклузивно занимање.

Дејноста на нотарите се состои од составување и издавање јавни исправи за правни работи, изјави и факти врз кои се засноваат правата, потоа заверување на приватни исправи, примање исправи, пари или други вредни предмети на чување.

Што се однесува до нотарските исправи, типовите на хрватското право се познати: нотарски акти, нотарски записи и нотарски уверенија. Образецот на нотарски акти е задолжителен за следните правни работи: договор за располагање со имот на малолетни лица и лица лишени од деловна способност, договор за подарок без предавање на предметот на договорот на државата примател, како и за сите интер виво правни работи кои ги преземаат лично глувите луѓе, а не знаат да читаат, или лица кои не знаат, а не знаат да пишуваат

Но, она што е исто така предвидено е дека ова правило за обврската за образец на нотарски акт за последните споменати правни зделки, важи само доколку вредноста на правниот промет е поголема од 50.000,00 куни (околу 6.750 евра).

Во српското право, прашањето за примена на формата на кој било нотарски акт за одредена правна трансакција не е поврзано со вредноста на правната трансакција во врска со која е направена. Од содржината на нашиот закон може да се заклучи дека одредена нотарска исправа е предвидена како задолжителен образец поради важноста на конкретен правен промет или поради карактеристиките на лицето кое е договорна страна. Во врска со ваквото решение на хрватското законодавство, а со негово поврзување со нашето право, се поставува прашањето како правично да се определи границата на вредноста на правната трансакција што ќе укаже на неговата поголема важност и затоа потребата да се склучи во форма на нотарски акт.а во вториот случај се работи за лица со попреченост.

Описот на дејноста на нотарите опфаќа и преземање документи на чување. Затоа, нотарите во Хрватска се обврзани да земат документи од секаков вид на чување и од оправдани причини можат да го одбијат[24].

[24] Чл. 109. ст. 1. и 2. Zakona o javnom bilježništvu Republike Hrvatske.

За преземањето на исправата се прави евиденција, а на тој што ја доставил исправата на чување се издава потврда[25].

Нотар може да врши и доверени работи. Суд или друг државен орган може да му довери на нотарот работи како што се: попис и запечатување на предмети од имотот и стечајната маса, процена и јавна продажба на движни ствари и недвижности во вонпарнична постапка, спроведување на расправа за продажната цена. во извршната постапка составување и проверка на сметки депонирани од старатели или управители на поголеми средства како и други задачи утврдени со закон[26].

Нотарите имаат право на надоместок и надоместок на трошоците за извршување на горенаведените работи, според нотарската тарифа. На нотарите им е доверено и водење на оставинска постапка. Имено, првостепената оставинска постапка се води пред општински суд или пред нотар. Судот му го доверува водењето на оваа постапка на нотарот и му доставува извод од смрт.[27]

. Доверувањето го врши судот што одлучува за тоа и го определува рокот во кој треба да се спроведе оставинската постапка[28].

Од наведеното произлегува дека во оставинската постапка нотарот е судскиот повереник[29]. Тие водат дејствија и одлучува во согласност со судската одлука за доверување на спроведување на постапката и одредбите од Законот за наследување. Кога како судски повереник ја води оставинската постапка во целост, нотарот е овластен да ја состави смртта. уверение, попис и проценка на наследството, определување мерки за обезбедување на наследството и објавување тестамент.[30]

---

[25] Чл. 109. ст. 4. Zakona o javnom bilježništvu Republike Hrvatske. 74
[26] М. Милошевиќ, op. cit, стр. 291
[27] Чл. 176. ст. 1. Zakona o nasljeđivanju Republike Hrvatske, Narodne novine, бр. 48/03, 160/03, 35/05, 127/13, 33/15 и 14/19
[28] . Чл. 243. ст. 1. Zakona o nasljeđivanju Republike Hrvatske
[29] D, Kontrec, Javni bilježnik kao povjerenik suda u ostavinskom postupku., http://notarrs.com/clanci/pdf/ostavinski%20post%20u%20RH.pdf, стр. 2.
[30] Н. Стојановиќ, Ј. Видиќ-Трнинић, op. cit, стр. 113

Што се однесува до претходните дејствија во оставинската постапка, за разлика од нашиот закон, во Хрватска важи правилото дека изводот на смртта го составува матичарот.Нотарот може сам да го состави.Судот може да го лиши нотарот од оставинското рочиште и да ја спроведе сослушување или да му го довери на друг нотар, доколку за тоа постојат важни причини, како на пр неспособност на нотарот да врши работа поради болест или некоја друга причина, очигледно занемарување на законските обврски од страна на нотарот и слично

Во хрватското право постои список на легати. Во одредени случаи утврдени со закон, списокот го утврдува оставинскиот суд, по службена должност или по барање на одредени лица. Постои можност пописот да го спроведат полициски службеници. Кога станува збор за привремените мерки за обезбедување на наследството, законот предвидува тие да ги определува оставинскиот суд, судот на чие подрачје починал оставителот или судот на чие подрачје се наоѓа неговиот имот

Овластувањето на нотарот да определи привремени мерки постои само кога му е доверена оставинската постапка, по нејзиното покренување, и само по барање на странката, доколку се претпостави дека постои опасност постојната состојба да се промени или дека мерката е неопходна.спречено насилство или непоправлива штета[31].

Ништо не се кажува за објавување тестамент на нотар, кога не му е доверена оставинската постапка. Меѓутоа, по поведувањето оставинска постапка, кога судот ќе го довери неговото спроведување на нотар, тој потоа ќе изјави тестамент.Што се однесува до улогата на нотарите во семејните работи, тие не се овластени да земаат изјави за признавање на татковството, а исто така немаат јурисдикција над правната алиментација, за разлика од нотарите во Србија кои склучуваат договор за правна алиментација во форма на нотарски акт.

Во хрватската правна теорија, можноста за проширување на надлежностите на нотарите е нагласена во следните области: консензуални

[31] Чл. 202. Zakona o nasljeđivanju Republike Hrvatske.

разводи, прогласување признавање на татковство и мајчинство, регулирање на односите меѓу сосопствениците, регулирање на границите и сл.[32]

1.3. Дејност на нотарите во правото на Црна Гора

Во Црна Гора е прифатен латинскиот тип на нотар. Имено, нотарите во Црна Гора се лица од доверба на јавноста во чија надлежност се следните задачи: составување нотари. Акти, прием на депонирање на пари, хартии од вредност и други ствари, вршење на работи доверени од судот (остатна постапка и сл.), како и вршење на други работи доверени со посебни закони.[33]

Нотарски акти вклучуваат: нотарски записи, нотарски записи, нотарски уверенија и нотарски заверки.

Нотарите се овластени со закон, на барање на странката, да составуваат други акти кога тоа е дозволено со закон, а исто така може да солемнизираат приватни исправи за правниот промет. доколку приватната исправа ги исполнува условите во врска со формата и содржината на нотарскиот акт.

Нотар во Црна Гора ги врши и работите што му ги доверил судот. Станува збор за следните активности: попис и процена на наследството, чување на наследните исправи, хартии од вредност, пари или други вредни предмети и други работи утврдени со посебни закони.

Покрај овие задачи, треба да се има предвид и можноста на нотарите да им се довери оставинската постапка. Во овој случај, нотарот настапува како судски повереник. Законот за вонпарнична постапка, кој ја регулира оставинската постапка, предвидува ограничување за доверување на водењето на оставинската постапка на нотар. Имено, доколку е потребно да се определи привремен старател на наследството, или се укаже барање за издвојување на наследството од имотот на наследникот или има потреба од определување мерки за обезбедување на

[32] M. Dika, op. cit, стр. 1158, 1163 и 1164.
[33] Н. Стојановиќ, Овластувањата на нотарите во уредувањето на семејно-правните односи во државите на поранешна СФРЈ, стр 76

наследството, нотарот не може да спроведе. ваква оставинска постапка.. Што се однесува до претходните дејствија, потврдата за смртта ја составува матичарот. Меѓутоа, ако е нецелосна доставена до оставинскиот суд или му се достави само изводот на смртта, нотарот на кој му е доверена оставинската постапка може самостојно да го состави, а неговото составување може да му го довери на надлежниот матичар.

Во ситуација кога така е.наменски може сам да го состави, а тоа ќе биде случај кога смртта на некое лице ќе се докаже со извод од матична книга на умрените или некоја друга јавна исправа. Пописот и проценатa на наследството ги определува оставинскиот суд со своја одлука, по службена должност или на барање на наследниците, доставувачите или доверителите на оставителот. Предвидено е ваквото дејствие да може да се утврди при составувањето на матичната книга на умрените, без судска одлука, а по барање на наследникот, доставување на примателот или доверителите на оставителот.

Тоа значи дека нотарот ќе може да го утврди пописот. а оцена на наследството само кога ќе му се довери оставинската постапка.

Кога оставинската постапка ја води суд, ова дејствие ќе го врши или судски службеник или нотар определен од судот. Што се однесува до објавувањето на тестамент, како и во хрватското право, нотарите во Црна Гора исто така можат да пријават тестамент кога, по поведувањето, ќе им се довери спроведување на оставинската постапка.

Имено, во Хрватска, нотарите се овластени да издаваат извршни решенија врз основа на веродостојна исправа.380 За разлика од тоа, во Црна Гора ова законско решение не е прифатено, но судот и јавните извршители учествуваат во извршувањето. Кога зборуваме за улогата на нотарите во семејно-правните односи, треба да се напомене дека нотарите се овластени да го заверат брачниот договор, при што ќе им го прочитаат договорот на брачните другари и ќе ги предупредат дека тој го исклучува правниот режим на заеднички имот. 381 ги регулираат имотните односи меѓу членовите на семејството, под услов договорот да ги опфаќа сите

членови на семејната заедница, кои нотарот мора да ги предупреди за последиците од склучувањето на договорот. Според семејното право на Црна Гора, изјава за признавање на татковство може да се даде и пред нотар, што значи дека за нејзината важност не е потребно учество на нотар при давање изјава. Доколку е дадена пред нотар, мора да биде во форма на нотар или потврда приватни документи. [34]

1.4. Развој на нотарската служба во Република Српска

Република Српска е една од најмладите Балкански држави, со востановување на нејзиното државно уредување, воведена е и нотарската служба.

Народното собрание на Република Српска го донесе Законот за нотаријатот во септември 2004 година, кој беше објавен во Службен весник на Република Српска бр. 86/04, а нотарите официјално започнаа со работа на 11 март 2008 година.

Нотарската служба е јавна услуга, која ја вршат нотарите како самостојни и самостојни носители на таа служба. Нотарите извршуваат правни работи утврдени со Законот за нотаријатот, кои државата им ги префрли на нотарите со цел да ја зајакне правната сигурност, но и да ги ослободи државните органи од дел од задачите што им се префрлени на нотарите. Нотарската служба е професионална, независна, неутрална, а нотарите можат да ја вршат работата на нотар исклучиво како професија во периодот за кој се именувани.

За тринаесет години години работа во Република Српска, нотарската служба во голема мера ги исполни целите поставени од законодавецот. Спречени се многу негативни појави во областа на трансакциите со недвижности и запишувањето на правата на недвижностите во јавните книги, а борбата против перењето пари во

[34] Корач Велибор, Концепција Закона о нотарима Црне Горе, Хармониус, Београд, 2014, Досије студио, 119−149.

оние области за кои се надлежни нотарите успешно се води преку нотарската служба.[35]

Документите направени од нотари имаат карактер на јавна исправа и важат на територијата на цела Република Српска кај сите органи, правни лица и други институции, без разлика кој нотар е издаден на територијата на БиХ, бидејќи нотарските исправи се издаваат во строго пропишана форма која е точно детално утврдена со Законот за нотаријатот, а се исклучува секое самоволно постапување на нотарите.[36]

[35] Oruč Esad, Savremene tendencije u razvoju institucije notara, Anali Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici, 2011, 133−151.
[36] Јаневски Арсен: Нотарската дејност во Република Македонија, Нотариус, бр.1, Скопје, 2001;

Глава VI- Кои надлежности и функции ги врши нотарот во Република Македонија?

1. Кои надлежности и функции ги врши нотарот во Република Македонија?

Денес нотарот е надлежен да врши: заверка на потписи, заверка на преписи, заверка на преводи, да потврдува определени изјави, да потврдува определени факти, да врши солемнизација на приватни исправи и да им определува својство на извршност, да спроведува оставинска постапка, да составува нотарски акти - договори за хипотека и регистриран и владетелски залог на движни ствари, да става клаузула на извршност врз основа на согласност на должникот, да врши реализација на заложно право, да составува спогодби за обезбедување, да донесува решенија со кои се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, да составува задолжница, да составува тестамент во форма на нотарски акт и други бројни активности што според правните прописи ги презема при вршењето на својата дејност.

2. Нотарот може да има свој ПОМОШНИК-НОТАР, а во одредени ситуациии

2.1. Заменик - нотар

Помошникот-нотар се именува со решение на министерот за правда по претходно барање и предлог од нотарот. Помошникот-нотар може да ги врши сите нотарски работи, освен кога за полноважност на нотарската исправа со закон е предвидено учество на двајца сведоци. Помошникот-нотар има свој печат со назив „помошник-нотар“.

Во случај кога нотарот е отсутен, болен или од други причини е спречен подолго да ја врши службата, може да именува и свој ЗАМЕНИК-НОТАР, само за тој период. Заменикот- нотар е лице кое ги исполнува условите за именување нотар и него го именува претседателот на Нотарската комора или министерот за правда, во зависност од времетраењето на отсуството на нотарот. Заменикот-нотар има свој печат со назив „заменик-нотар“. Сите работи кои ги врши помошникот или заменикот-нотар имаат иста правна сила како да ги извршил самиот нотар. За

евентуална штета која ќе ја стори помошникот-нотар или заменикот-нотар при преземање некое нотарско дејство, одговара нотарот. Дали нотарите се одговорни за нивната работа?

Нотарот е лично одговорен за вршењето на нотарската служба. Државата не одговара за штетата што ја предизвикал нотарот. Нотарите се должни пред започнувањето со работа задолжително да склучат договор за осигурување од професионална одговорност за штета која би можеле да им ја предизвикаат на трети лица при вршењето на нотарската служба.

Професионалната одговорност на нотарите се состои од дисциплинска, казнена и материјална одговорност. Материјалната одговорност на нотарот се состои од одговорност за штета во согласност со општите правила за надоместок на штета што ја предизвикале службени дејствија. Нотарот одговара дисциплински ако со своето работење ја повреди нотарската должност со незаконско, нестручно, односно несовесно постапување сторено со умисла или од небрежност.

Дисциплинската постапка против нотарот ја води Дисциплинскиот совет при Комората по претходно поднесен предлог за поведување дисциплинска постапка која според Законот за нотаријатот може да ја поведе министерот за правда, претседателот на Нотарската комора и претседателот на Основниот суд на чиешто подрачје е именуван нотарот.

3. Нотаријат во МК

Нотарот работите од својот делокруг ги врши независно, самостојно, непристрасно и стручно, врз основа на закон, други прописи и општи акти засновани на закон. Нотарите се непристрасни повереници на странките. Тие својата дејност ја вршат на нивно барање, преземаат службени дејствија, независно од нивната волја, односно дејствуваат по службена должност.

Дејноста на нотарот е основно занимање за времето додека истата ја извршува. Нивната стручност, како и законска обврска да им укажуваат на странките за правните последици за правните работи што сакаат да ги преземат и

грижата за тоа да се утврди нивната вистинска волја, придонесуваат квалитетот на актот што го составува нотарот да биде доведен до перфекција, со што се намалува бројот на можните спорови при толкувањето на тој акт во поглед на правата и обврските на учесниците во правниот однос што се уредува со него.

Првите нотари во Република Македонија започнаа со работа во месец јуни 1998 година, а набргу потоа истата година беше основана и Нотарската Комора на Република Македонија и нејзините органи и тела.

Највисоките органи на Нотарската Комора на Република Македонија се Собранието на Комората, Управен одбор и Претседателот на Комората . Нотарската Комора на РМ има својство на правно лице.

Основна задача на Комората е да ја штити самостојноста и независноста на нотарите како јавни службеници, во вршењето на јавните овластувања, да ја брани и одбранува честа и угледот на нотарот и нотарската професија воопшто.

Своите основни задачи Комората ги уредува и извршува во согласност со Уставот, Законот за нотаријатот, Статутот и другите акти на Комората.

Денес нотаријатот во Република Македонија брои 183 нотари.[37]

4. Каква е материјалната одговорност на нотарот доколку се утврди причинета штета од нотарот

Нотаријатот во Република Северна Македонија, како млада гранка на граѓанското право е релативно нова занимање кое освен што има свои овластувања има и обврски и одговорности. Законодавецот го има и регулирано делот од правото за материјалната одговорност на нотарот во случај на причинета штета на некоја странка.

37 (02.12.2019г.)

Со член 2 став (1) од Законот за нотаријатот („Сл.весник РМ“ бр.55/2007) нотаријатот е дефиниран како самостојна независна јавна служба во која се вршат работите од видот на јавни овластувања врз основа на закон по барање на граѓаните, државните органи, правните лица и други заинтересирани институции.

Според член 3 нотарот нотарските работи ги врши слободно, независно, самостојно, стручно и непристрасно врз основа на Уставот, закон, ратификувани меѓународни договори и други прописи и општи акти засновани врз закон.

Нотаријатот врши исклучиво значајна функција во правната држава и правниот и правосудниот систем. Неговата системска положба, како дел од правосудниот систем, има повеќе импликации врз облиците на одговорност, детерминирана со фактот дека се работи за јавна служба што ја вршат нотарите кои имаат со закон определен статус на лица што вршат работа од јавен интерес. Сосема е разбирливо дека и нотарите кои, според член 2 став (2) од Законот за нотаријатот, службата ја вршат како основно занимање за времето за кое се именувани, лично се одговорни за вршењето на нотарската служба за повреда на законот, кодексот на професионалната етика на нотарите и општите акти на нотарската комора на Република Македонија.

Со законските измени во нотаријатот се зголемува обемот на работа на нотарите и нивните овластувања.Ваквите зголемени ингеренции ја зголемуваат и можноста за нивна злоупотреба или појава на престапи и законски прекршувања од страна на некој од нотарите.

При тоа, нотарот доколку направи штета што може да подлежи на кривична, прекршочна и дисциплинска одговорност, меѓутоа и на одговорност за надомест на штета која во вршењето на дејноста ќе ја нанесе на странката или трето лице. Материјалната одговорност на нотарот може да се оцени како еден од позначајните елементи на самостојноста и независноста на нотарската служба ако се има предвид дека според член 35 став (4) од Законот за нотаријатот државата не одговара за штетата што ќе ја предизвика нотарот.

Проширувањето на надлежностите на нотаријатот, каков што е случај со најновите овластувања на нотарите како повереници на судот да водат оставинска постапка (член 131 и понатаму од Законот за вонпарничната 2 постапка, сметано од 1. март 2008 год.), ја јакне неговата позиција како релевантен фактор и значаен сегмент на правосудниот систем.

Меѓутоа, од друга страна, во исто време го заострува и прашањето на материјалната одговорност на нотарот за штета која ќе ја стори во вршењето на дејноста. Ваквата тенденција произлегува и од фактот што, за разлика од дерогираниот Закон за вршење на нотарските работи, Законот за нотаријатот со член 126 став (2) точка 18) предизвикувањето на материјална штета на странките го санкционира како дисциплинска повреда за која може да се изрече дисциплинска мерка - трајно одземање на правото на вршење на нотарска служба или парична казна во висина од три до шест плати на претседател на основен суд со проширена надлежност.

Индиректно, тоа води во правецот во на таквата тенденција укажува и фактот дека со член 12 став (2) од Законот за нотаријатот според кој најнискиот износ на осигурување на нотарот, пред започнувањето со работата, од одговорноста за штета која би можела да им ја причини на трети лица при вршењето на нотарската служба сега изнесува 50.000 евра во денарска противвредност, за разлика од претходното законско решение од член 14 став (2) од Законот за вршење на нотарските работи според кој, најнискиот износ на осигурување е определен во висина на десетогодишна просечна плата во Републиката според податоците на Државниот завод за статистика (според сегашната просечна плата во Републиката тоа би претставувало околу 30.000 евра). Конечно, би било погрешно да се претпостави дека нотар, како носител на јавна служба која врши работи од видот на јавни овластувања, треба да биде недопирлив по прашањето на преземените нотарски дејствија.

Нотарот е должен својата работа да ја врши стручно и непристрасно, на ефикасен, експедитивен и законски начин, бидејќи само на таков начин ќе стекне

јавна доверба. Од друга страна, ниту една институција во општеството, па ниту нотаријатот, не може да функционира без одредена одговорност, од одговорност за грешки и евентуални злоупотреби. Со оглед на карактерот на службата која нотарот ја врши како основно занимање за времето за кое е именуван во материјалот ќе бидат елаборирани следниве прашања: - одговорност на нотарот за надомест на штета при вршење на дејност предизвикана на странка или трето лице; - осигурување од одговорност за штета; - одговорност на нотарот како работодавач, и - одговорност на Нотарската комора на Република Македонија за штетата предизвикана како работодавач и од страна од нејзините органи.

Одговорност на нотарот за надомест на штета при вршење на дејност .Начелно, според член 5 од Законот за нотаријатот, нотарските работи се врашат со примена на начелата за гарантирање на законито вршење работите, одговорност за причинетата штета во вршење на нотарските работи и др. Прашањата на материјалната одговорност на нотарот подетално се разработени со член 35 од Законот за нотаријатот при што, според став (1), нотарот е одговорен за штета која во службата или во врска со службата, намерно или од крајна небрежност (во текстот ќе биде употребен терминот – невнимание, кој е содржан во Законот за облигационите односи), ќе ја предизвика на странка или трето лице. За разлика од член 35 став (1) од дерогираниот Закон за вршење на нотарските работи, кој не ги определува видовите на одговорноста на нотарот, цитираниот член 35 став (1) е сосема јасен.

Според предходно кажаното , нотарот може да биде одговорен за штета која ќе ја предизвика со намера или крајно невнимание. Бидејќи според став пфредходно наведениот став нотарот одговара за штета согласно општите правила за надомест на штета предизвикана на странка или трето лице, тоа значи дека доаѓаат во примена соодветните одредбит од Законот за облигационите односи („Сл.весник РМ“ бр.18/2001) кои се однесуваат на прашањата на штета.

Во смисла на член 141 од Законот за облигационите односи за да настане одговорност, односно облигационоправен однос од предизвикување на штета,

потребно е да постои : субјект на облигационоправниот однос, односно штетник и оштетен; штета; штетно дејствие; причинска врска која го поврзува штетното дејствие и штетата и е основ на одговорност кој може да биде во вид на вина (субјективен однос) или објективна одговорност. Штета за која станува збор треба да биде сфатена во дефиницијата дадена во член 142 од Законот за облигационите односи според кој штета е намалување на нечиј имот (обична штета) и спречување на негово зголемување (испуштена корист), како и нанесување на друга физичка или душевна болка или страв (нематеријална 4 штета).

Според член 145 од Законот за облигационите односи вината постои кога штетникот причинил штета намерно или од невнимание. Според правната теорија, намерата (умисла), dolus постои тогаш кога штетникот бил свестен за последиците кои ќе настанат со неговото дејствие, па сепак ќе се согласи со нивното настапување. Невниманието постои кога штетникот при преземње на дејствијата не постапува со потребното внимание. Постојат два вида на невнимание.

Првиот, крајно невнимание (culpa lata) кога штетата настанала поради тоа што штетникот не се однесувал онака како што би се однесувал човек со просечни способности, односно со внимание кое се очекува од секој човек. Обичното невнимание (culpa levis) постои тогаш кога штетникот во своето однесување не го упоребил она вниманието што се очекува од особено грижлив и внимателен човек, добар домаќин, добар стопанственик. Значи, за да може да се постави прашањето на одговорноста на нотарот за надомест на штета предизвикана при вршење на дејноста, потребно е штетата да ја предизвика со намера или крајно невнимание, но не и со обично невнимание што произлегува од дикцијата на член 35 став (1) од Законот за нотаријатот.

Но , во теоретска смисла штетата е можна и докажлива ако се користат сите релевантни податоци. Меѓутоа, познато е дека во практиката намерата тешко се докажува поради што, најчесто, се утврдува дали штетата е предизвикана со крајно невнимание. Штетата предизвикана со крајно невнимание во извршување на нотарската дејност значи пропуштање на вообичаеното (очекувано) внимание во

работата на кое , како стандард, се обрнува внимание од секој нотар. Секако дека објективно не е возможно однапред да биде утврдено кои се грешки и пропусти во работата на нотарот можат да се се сметат дека се сторени поради крајно невнимание бидејќи тоа е фактичко прашање и се утврдува од случај до случај.

Наједноставно кажано, грешка или пропуст во работата на нотарот кои се последица на незнаење или непочитување на правилата на струката, претставува постапување со крајно невнимание. Всушност, штетното дејствие на нотарот ќе се проценува по тоа дали во неговото постапување покажал потребното внимание кое се бара за овој вид професија.

При ова треба да се има предвид дека нотарот е стручно лице кое мора да ги исполнува условите од член 9 од Законот за нотаријатот (да е дипломиран правник со положен нотарски испит и со работно искуство на правни работи од најмалку пет години), а дека според член 3 нотарот работите ги врши слободно, независно, самостојно, стручно и непристрасно врз основа на Уставот, закон, ратификуваните меѓународни договори и други прописи и општи акти засновани врз закон.

Тоа е само според теоретските претпоставки , кое нешто во практиката заради некои законски недореченост може да дојде до многу сложени и конфликтни ситуации за кои тешко моиже да се најде излезно решение. Значи, станува збор за построга одговорност на која укажува и член 11 став (2) од Законот за облигационите односи според кој учесникот во облигационен однос е должен во извршувањето на обврските од своја професионална дејност да постапува со зголемено внимание според правилата на струката и обичаите (внимание на добар стручњак).

Всушност, наведениот стандард претпоставува посебна претпазливост и внимание, внимание на специјалист, професионалец кој lege artis, односно според правилата на струката, ги презема дејствијата во извршување на професионалната должност.

Тоа е специјално професионално внимание од страна на стручни лица во случајов тешко се утврдува,а во случајов-нотарот, кои професионално се занимаваат со одредена дејност. Според тоа, нотарот во вршење на својата функција мора да постапува со посебно внимание и стручност, според стандардите определени за нотаријатот како самостојна јавна служба. Стандардот што од нотарот се бара е внимание од највисокиот степен. Од понапред наведеното произлегува и заклучокот дека условот за одговорноста на нотарот за надомест на штета произлегува од незаконски преземени нотарски дејствија и незаконски извршена работа, а од тоа настанале штетни последици.

Со други зборови, тоа значи дека е потребно да биде утврдено на сигурен начин и во соодветна постапка дали при работењето нотарот нотарските дејствија ги преземал согласно со закон, дали погрешно ја применил или не ја применил некоја законска одредба или погрешно ја протолкувал. Од тука може да се заклучи дека во случај кога ќе се поведе постапка за надомест на штета нотарот без успех ќе се брани ако тврди дека не ја применил или погрешно ја применил некоја законска одредба, каков што став ја изразува судската практика.

Меѓутоа, спротивно на тоа, нотарот може со успех да се брани ако докаже дека некоја одредба погрешно ја протолкувал, а поради тоа погрешно и ја применил. Сосема накратко, причинска врска, causa, претставува субјективна врска меѓу човечкото однесување, во случајов дејствие преземено од нотар, и последиците (штета) која поради преземеното дејствие е предизвика на странка или трето лице. Нема сомнение дека поради грешки и пропусти сторени од страна на нотар штета, пред се, може да биде предизвикана на странка на која се однесува преземеното нотарско дејствие, односно сочинетиот нотарски акт, бидејќи на таков заклучок упатува член 35 став (1) од Зконот за нотаријатот (употребен е терминот – на странка).

Меѓутоа, одговорот на прашањето за надомест на штета на трето лице е далеку покомлициран и при неговото толкување треба да се пријде мошне претпазливо. Тоа може да биде, например, лице кое не учествуавло во постапката

пред нотарот, а чиј правен интерес е директно засегнат со нотарското дејствие или нотарскиот акт , потоа тоа може да биде случај кога нотар, спротивно на член 28 став (1) од Законот за нотаријатот, без оправдани причини одбие да преземе службено дејствие или спротивно на член 30 оддаде нотарска тајна, а поради тоа да биде предизвикана штета итн. 2. Под услови определени со член 99 став (1) од Законот за нотаријатот претседателот на Комората може да определи нотар кој привремено ќе ја врши нотарската служба. Осигурување од одговорност за штета Бидејќи нотаријатот е самостојна и независна јавна служба воспоставен е принципот на осигурување од одговорност и нотарот, според член 12 став (1) од Законот за нотаријатот, е должен пред започнување со работа да се осигура од одговорност.

Ваквата законска одредба овозможува поголема сигурност на граѓанинот во случај на потребата за обештетување при преземање на дејствија на нотарот. Имено, како што е тоа веќе кажано, нотарот е должен пред започнувањето со работа да се осигура од одговорност за штета која би можел да им ја причини на трети лица при вршење на нотарската служба. Во условите на осигурување може да се предвиди штетата до определен износ нотарот непосредно да ја надомести. Осигурувањето се остварува согласно со Законот за осигурување и соодветните одредби од Законот за облигационите односи, а посебните услови за осигурување од одговорност се утврдуваат со одлуки на правните лица кои се регистрирани за обавување на дејности од осигурување во Република Македонија.

Според член 12 став (2) од Законот за нотаријатот најнискиот износ на осигурување, како што е веќе кажано, изнесува 50.000 евра во денарска противвредност. Меѓутоа, доколку нотарот според извештајот од член 8 став (8) на наведениот закон, за остварената награда во претходната година, остварил награда поголема од осигурената сума (50.000 евра), плаќа осигурување до висина на остварената награда. Со став (3) е определено дека при измена на условите за осигурување и висината на износот на осигурување нотарот е должен, во рок од 30 дена, да го усогласи своето осигурување со изменетите услови и износот и за тоа да ја извести Комората. Нотарот е должен уредно да го продолжува осигурувањето

од одговорност за штета на што упатува став (5) од наведената законска одредба.

Меѓутоа, доколку нотарот не ја почитува ваквата законска обврска и не го продолжува уредно своето осигурување од одговорност за штета, ќе биде разрешен на начин како што е тоа определено со член 16 став (1), (2) и (3) од Законот за нотаријатот.

Со член 12 став (6) од Законот за нотаријатот е предвидена можност Комората да го преземе осигурувањето од одговорност за штета за сите нотари во Република Македонија, во кој случај нотарите се должни на Комората да и плаќаат надоместок за осигурување од одговорност за штета. Ваквото осигурување може да има значајни предности во остварување на поповолни услови при склучување на договорите за осигурување, поради што Комората, како асоцијација на нотарите, секако дека може да има поголемо влијание во споредба со индивидуалните настапи на нотарите.

Меѓутоа, според податоците со кои располага авторот, Нотарската комора на Република Македонија, во почетокот на своето работење, прашањето на осигурувањето на нотарите го решавала согласно член 14 став (6) од дерогираниот Закон за вршење на нотарските работи, кој е идентичен со цитираниот член 12 став (6) од Законот за нотаријатот. Меѓутоа, проблеми настанале во моментот кога нотарите спрема Комората не ја исполнувале својата законската обврска за плаќање на надоместокот за осигурување од одговорност за штета. Според мислењето на авторот, имајќи ги предвид сите предности во случај кога осигурувањето го презема Комората, најмала причина да не се користи една ваква (корисна) законска можност, е однесувањето на одделните нотари, ако се има предвид дека според член 16 став (1) точка ѓ)од Законот за нотаријатот, нотарот ќе биде разрешен и во случај ако не го плаќа надоместок за осигурување на Комората.

Странки во договорот за осигурување од одговорност за штета се осигурувач – правно лице кои според Законот за осигурување е регистрирано за обавување на дејности од осигурување во Република Македонија, осигуреник е нотарот кој врши нотарска работа и чија одговорност е покриена со осигурувањето, а трето лице е

корисник на осигурување кое ќе претрпи штета од вршење на нотарски работи. Предмет на осигурување е законска одговорност на нотарот за причинета штета која ќе ја предизвика на странка или трето лице при обавување, односно вршење на нотарските работи, за време траење на осигурувањето. Со осигурувањето е покриена законската одговорност на нотарот за штети кои ќе настанат и кои ќе ги пријават за време траење на осигурувањето, а кои се настанати како последица од непредвидлив, неочекуван и непознат настан во вид на пропуст или грешка од невнимание, а при вршење на нотарски работи. По правило, со надомест на штета се опфаќаат сите ошететени трети лица во време на траење на осигурувањето.

Меѓутоа, со осигурувањето, вообичаено, не се опфаќаат штети кои се причинети со намера или од крајно невнимание од страна на нотарот. Во одлуките на осигурителните друштва, врз основа на кои се склучуваат договорите за осигурување, се определени : извор на опасност, осигурен случај, потоа штети кои се исклучени од осигурувањето, почеток и престанок на осигурувањето, плаќање на премија, обврска на осигуреникот кога настане осигураниот случај, надомест на штета итн. Како што е тоа веќе кажано, според член 12 став 1 – последен дел од реченицата од Законот за нотаријатот, постои можност во условите за осигурување да се предвиди дека штетата до определен износ нотарот непосредно ќе ја надомести. Во случајов станува збор за ткн. франшиза кога нотарот презема обврска сам да учлествува во секоја штета со одреден износ од утврдена висина на надомест на штета, во кој случај се намалува и премијата за осигурување во зависност од договорениот износ.

Инаку, треба се има предвид дека со член 996 од Законот за облигационите односи е определено дека во случај на осигурување од одговорност, осигурувачот одговара за штетата настаната со осигурениот случај само ако третото оштетено лице го бара нејзиниот надомест, а дека согласно со член 997 став (1) оштетеното лице може да бара непосредно од осигурувачот надомест на штетата што ја претрпело со настанот за кој одговара осигураникот, најмногу до износот на обврската на осигурувачот. Токму поради тоа 12 осигуреникот го има правото определено со член 35 став (7) од Законот за нотаријатот.

Исто така, треба да се има предвид дека оштетениот има право да бара обештетување директно од нотарот кое право се темели врз член 141 од Законот за облигационите одниси. Всушност, оштетениот своето барање може да го оствари и со директна тужба против осигурувачот, а може да ги тужи и двајцата (нотарот и осигурувачот), кои во таков спор ќе имаат својство на единствени сопарничари согласно член 191 од Законот за парничната постапка. Според тоа, правото е на оштетениот да бира на кој начин ќе го оствари надоместокот на штета, но ако ја наплати од едниот (напр. од осигурувачот) нема понатаму право да ја сотварува и спрема другиот (напр. од нотарот).

3. Одговорност на нотар за штета како работодавач Покрај одговорност за штета која нотарот во службата или во врска со службата, намерно или од крајно невнимание, ќе ја предизвика на странката или трето лиеце, истиот има одговорност и за штета која во работа или во врска со работата ќе ја претрпи работникот вработен кај него. Имено, според член 5 став (1) точка 6) од Законот за работните односи („Сл.весник РМ“ бр,62/05) работодавач е секое правно или физичко лице кое вработува работници врз основа на договор за вработување, а според точка (2) работник е секое физичко лице кое е во работен однос врз основа на склучен договор за вработување. Со оглед на карактерот на службата која ја обавува нотарот истиот има потреба од различен вид работници, пред се, од различни стручни (помошник нотар, нотарски стручни соработници и приправници), а потоа и ткн. администартивни работници (архивар, дактилограф и др.), и со таков вид стручен профил работници склучува договор за вработување. Со член 159 став (1) од Законот за работните односи е определено дека ако на работникот му е предизвикана штета на работа или во врска со работата, работодавачот е должен да му ја надомести штетата според општите правила на одговорност за надоместок на штетата.

Според став (2) одговорноста на работодавачот се однесува, исто така, и на штетата која работодавачот ја предизвикал со кршење на правата на работникот од работниот однос. Законот врз која се разрешува прашањето на надоместокот на штета и во овој случај е Законот за облигационите односи. Во практиката можно е

да стане 13 збор за надомест на штета (материјална или нематеријална) во случај кога станува збор за повреда на работникот на работа или во врска со работата.

Меѓутоа, можно е штетата да биде предизвикана со одлука на работодавачот, односно нотарот, која во текот на постапката за заштита на правата на работникот од страна на надлежниот суд ќе биде поништена како незаконска (поради незаконскиот престанок на работен однос или распоредување, поради помалку исплатена плата или надоместоците од плата и сл.). Доколку надлежниот суд со правосилна одлука ја поништи едната од наведените одлуки и го уважи тужбеното барање на работникот, работникот има право да бара надомест на штета што е во согласност со член 141 став (1) и 142 од Законот за облигационите односи.

Покрај наведеното, работникот има право на надоместок на штета за неискористен годишен одмор и регрес за годишен одмор доколку работодавачот, нотарот, по своја вина не му овозможи на работникот да го користи годишниот одмор и др. Вообичаено, работникот пред да побара заштита на своите права од работен однос, се обраќа до работодавачот со барање да биде регулирано прашањето на надоместокот на штета. Во случај кога меѓу работодавачот (нотарот) и работникот не е постигната спогодба за надоместок на штета, работникот има право согласно член 181 став (5) од Законот за работните односи да побара заштита пред надлежниот суд, кое право го има и во случај кога таквата заштита претходно воопшто не ја побарал кај работодавачот. Одлучувајќи по тужбеното барање надлежниот суд одлучува со полна судска јурисдикција, односно го утврдува (евентуално) постоењето на штетата и одлучува за висината на надоместокот на штетата.

- Одговорност на Нотарската Комора на Репувблика Македонија за штета Според член 101 став (1) од законот за нотаријатот, нотарите на територијата на Република Македонија се организираат во Нотарска Комора на Република Македонија која, според став (2), има својство на правно лице. Како и нотарот, така и Комората има потреба од работници (стручни и административни) со кои склучува

договор за вработување. Поради наведеното се она што е образложено во врска со одговорност за штета на нотарот, се однесува и на Нотарската комора на Република Македонија кога таа во однос на 14 работникот, согласно член 5 став (6) од Законот за работните односи, се јавува како работодавач. Во врска со прашањето за надоместок на штета Нотарската комора на Република Македонија одговара за штета која може да биде предизвикана од страна на нејзините органи, а посебно од страна на Дисциплинскиот совет.

Имено, тука станува збор за нејзина објективна одговорност, аналогно на одговорноста на државата за надомест на штета на лица неоправдано осудени и неосновано лишени од слобода според Глава 32 од Законот за кривичната постапка (член 526 и понатаму). Имено, за одреден вид дисциплински повреди со Законот за нотријатот е предвидена можност за изрекување на мерка трајно или привремено одземање на правото на вршење на нотарска служба. (член 126 и 127).

Меѓутоа, можно е конечна одлука на Дисциплинскиот совет со која е изречена една од двете наведени дисциплински мерки, да биде поништена од страна на Управниот суд во постапката за заштита на правата на нотарот согласно член 122 став (6) од законот за нотаријатот. Поаѓајќи од сериозноста на можните последици од една ваква изречена дисциплинска мерка (затворање на нотарската канцеларија, престанок на работниот однос на вработените и др.) секако дека веднаш ќе се постави прашањето на надоместокот штета на сите заинтересирани лица врз основа на принципите втемелени во Законот за работните односи и Законот за облигационите односи. Станува збор за сериозно прашање и одговорност на Комората кое може да предизвика мошне негативни (материјлни) последици врз нејзиното работење. но истатата констатациуја може да се однесува и на Комората, за штета која може да биде предизвикана на странки, трети лица, но исто така и на нотарите и лица вработени кај нив.

Во недостиг на судската практика, главно поради минималното присуство на ваков вид спорови, а со оглед на значењето на нотаријатот како дел од правосудниот ситем во Републиката, потоа поради мноштвото на најразлични

дејствија кои нотарите секојдневно ги преземаат, треба да се очекува дека прашањето на одговорноста на нотарите за штета од ден во ден ќе се заострува. Тоа е причина плус на ова 15 прашање да се обрнува поголемо (редовно) внимание, како од страна на нотарите, така и од страна на Комората. Во секој случај, во нашиот правен систем одговорност на нотарот за надомест на штета е ставена во рамките на општите принципи на облигационото право втемелени во Законот за облигационите односи.

Токму поради тоа осигурувањето на нотарот од одговорност за штета добива во своето значење. Тоа, најверојатно, имплицира потреба од оживотворување на одредбата од член 12 став (6) од Законот за нотаријатот, односно заложбата на Комората да се избори за што подобра позиција (условите) при склучувањето на договорите за осигурување со правните лица кои вршат дејности на осигурувањето.

5. Асоцијации на нотарите во Република Северна Македонија и ЕУ

5.1. Активности на Нотарската комора

Една од активниостите на нотарската комора е и одржување на денови на нотарите во република Северна Македонија. На тие средби речиси редовно присуствува министерот за правда.

Така од Министерств ото за правда истакнуваат дека позитивните резултати од практикувањето на нотарската служба ја зголемиле довербата во нотаријатот и придонеле во реформскиот процес на правосудниот систем.

Со донесениот Закон за вонпарнична постапка им се овозможи на нотарите да постапуваат како повереници на судот во однос на оставински предмети што не се спорни. Така на пример во текот на 2012 година правосилно се решени голем процент такви предмети.

Последниот чекор во оваа насока е доделувањето на правото и обврската на нотарите, согласно со Законот за задолжница, да ја остваруваат и заверуваат

задолжницата како потврдена приватна исправа со која должникот дава согласност побарувањето на доверителот назначено во задолжницата присилно да се наплати од сите расположиви средства на должникот кај носителите на платниот промет, дека Министерството за правда во изминатите 20-сетина години има пфредложено и се донесени во Парламенот, и во кој се вградени многубројните јавни овластувања што им се дадени на нотарите.

Од Нотарската комора истакнуваат дека успесите на нотарската служба во изминатате две децении од своето постоење, посебно откако некои надлежности се пренесени од судството кај нотарите.

Со пренесувањето на неспорните судски предмети во надлежност на нотарите се овозможи не само растоварување на судовите, туку и поголема ефикасност и функционалност во решавањето на оставинските предмети и во донесувањето решенија со кои се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа. Сето ова укажува дека досегашната работа на нотарите позитивно се одрази врз целокупното функционирање на правниот систем на државата.

Нова надлежност на нотарите е задолжницата која тие ја составуваат во електронска форма преку систем за водење регистар за задолжници кој го води Централниот регистар на РМ. Така како карактеристичен пример за тоа се посочува 2012, година биле издадени 42 задолжници и се очекува нивниот број се повеќе да се зголемува.

Во 2012 година нотарите во Македонија составиле во форма на нотарски акти или потврдиле 103.574 исправи на 1.210.843 баратели на услуги. За сите нотарски услуги се наплатени 137.709.841 денар судски такси, со што во државниот буџет се внесени 2.239.184 евра.

2. Меѓународна соработка на Нотарската комора до други и слични асоцијации

Постои меѓународна соработка меѓу македонската комора на нотари и сличните тела од регионот и од светот и какви искуства од работата на комориte на другите земји може да се пренесат кај нас во Република Северна Македонија.

Постоењето на нотаријатот има посебно значење за меѓународноправните односи. Македонскиот нотаријат е вклучен во системот на Латинскиот нотаријат, преку прифаќање и имплементирање на неговите принципи, што се потврди со приемот на Нотарската комора на Република Македонија во Унијата на Латинскиот нотаријат на конгресот во Атина на 30 септември 2001 год.

Денес Унијата, вклучува 87 држави низ 5-те континенти, и имено 15 од 19 држави од Г20, 22 од 28-те држави-членки на Европската Унија, што е две третини од светската популација или повеќе од 60 проценти од глобалниот БДП.

Нотаријатот на Република Северна Македонија, денес е цврсто позициониран во телата на Унијата, каде што се реферира за сите законски новини во земјите-членки, се учествува во изработка на стручни материјали со другите членки, во донесување на сите стратегиски и кадровски одлуки, кои се однесуваат на сите тела на Унијата и се врши промоција и интегрирање на македонскиот нотаријат. Од минатата година, Нотарската комора на Република Македонија активно се стреми за приближување кон Европската Унија во чии рамки функционира и Советот на нотаријатите во Европа (CNE), официјално тело што ја претставува нотарската професија во односите со европските институции и ги изразува заедничките одлуки на своите членови во институциите на Европската Унија.

Приемот на Нотарска комора на Република Македонија за член-набљудувач во ова европско тело е особено значаен заради размената на искуства со нотаријатите во ЕУ, кое е потребно доколку се земе предвид важноста на поглавјето 3.23 Правосудство и фундаментална правда. Додека, пак, од регионален аспект,

без двоумење може да се пофалиме дека македонскиот е еден од најстарите, најразвиените и најмодерните нотаријати во регионот, но и пошироко. Сето ова се должи на големиот број посети, средби и семинари со регионалните нотарски комори**.**

3. Совет на Нотаријатите на Европската Унија ((CNUE)

CNUE е тело основано во 1993, со седиште во Брисел, а од 1 јануари 2006 добива статус на Совет на нотаријатите на ЕУ и е официјално тело кое ја претставува нотарската професија во односите со Европските институции и ги изразува заедничките одлуки на своите членови во институциите на Европската унија. Во своите редови брои 22 нотаријати на земји-членки на ЕУ: Австрија, Белгија, Бугарија, Хрватска, Чешка, Естонија, Франција, Германија, Грција, Унгарија, Италија, Латвија, Литванија, Луксембург, Малта, Холандија, Полска, Португалија, Романија, Словачка, Словенија и Шпанија. Како и 4 нотаријати, членови со статус на набљудувач: Македонија, Црна Гора, Србија и Турција. Европските нотаријати се претставени во CNUE од страна на Претседателите на националните нотаријати. CNUE работи под раководство на Претседателот, кој има мандат од една година.

Мисијата на CNUE е да се промовира нотаријатот и неговиот активен придонес во сите процеси за донесување одлуки во европските институции. Тука се вклучени области како што се правото и правните аспекти во однос на државјанството и водење на бизнис, пристап до правда и заштита на потрошувачите.

4. Законска регулатива- и измени на законот за нотаријатот на Република Северна Македонија

- Закон за изменување и дополнување на Законот за нотаријатот (Сл. весник на РМ бр.135 од 03.10.2011г.)
- Закон за Нотаријатот (Сл.Весник на РМ, бр.55/2007)

- Закон за изменување и дополнување на Законот за нотаријатот (Сл.Весник на РМ бр.86/2008)
- Закон за изменување и дополнување на Законот за нотаријатот (Сл.Весник на РМ, бр.139/2009)
- Закон за нотаријатот (Службен весник бр. 72 од 12.4.2016 год.)
- Закон за именување на ЗАКОНОТ ЗА НОТАРИЈАТОТ (Службен весник бр. 142 од 1.8.2016 год.)
- Закон за именување и дополнување на ЗАКОНОТ ЗА НОТАРИЈАТОТ (Службен весник бр. 233 од 20.12.2018 год.)

ЗАКЛУЧОК

Архивската наука е наука која се занимава со проучување на суштината на архивскиот материјал, како практична активност на нотарите, негово пронаоѓање, селекција, класификација, заштита, зачувување и ставање на располагање на научниците и истражувачите. Во денешниот висококомерцијализиран и потрошувачки свет, науката е повеќе подредена на профитот, а тоа значи помалку на стекнување знаење заради самото знаење. Архивската наука која е применлива во работењето на нотарите уште не се сфаќа во јавноста како елегантна, добро позната, престижна дисциплина, што овозможува голем профит. Како што

општеството станува се повеќе и повеќе е-општество, луѓето во морето со информации знаат како брзо да дојдат до вистинското, сигурно и автентично.

Затоа, архивската професија мора да научи да „складира и чува“ и да ги мотивира луѓето да станат нејзини следбеници. Обработката, уредувањето и опишувањето на материјали ја задоволуваат потребата за креативност, истражување, континуирано и континуирано подобрување на знаењето во различни области. Архиварите на одделот за материјали надвор од архивата се најактивно вклучени во обликувањето на пишаното наследство, што е индиректно задоволување на потребата од моќ. Услуга за клиенти значи работа со луѓе, односно поврзување.

Учеството во промена на архивската парадигма придонесува за самоафирмација. Нотарите , кои се занимаваат со складирање на архивската граѓа и практика, задоволуваат голем број од нивните потреби и инстинкти: придружен инстинкт (живеење во заедница со други луѓе), алтруистички инстинкт (помагање на другите без потреба од враќање), инстинкт за игра и забава, за самодокажување и истражување на новото, инстинкт за самоафирмација (прифаќање и признавање од другите), инстинкт за самоактуелизација (реализација на сопствените можности и стануање она што сме во нашата суштина).

Општествената и државна важност на нотарите и во Република Северна Македнија на некој начин тие ја оправдуваат својата професија и нејзиното постоење во Република Северна Македонија.

Од оваа временска дистанца, по повеќе од 20 години, анализирајќи ја придобивката од функционирањето на нотаријатот, како дел од правосудниот систем, рамо до рамо со другите чинители, несомнено може да се заклучи дека државата разви институција што обезбедува предуслови за социјална благосостојба и за економска ефикасност.

Неговото воведување позитивно се одрази врз целокупното функционирање на правниот систем во државата. Како модерен јавен сервис на граѓаните,

државните органи, правните лица и на другите заинтересирани субјекти, успешно одговори на потребата за остварување побрза, поефикасна и поевтина заштита на правата и на правните интереси, олеснување и побрзо одвивање на правниот промет, зголемување на правната сигурност и, секако, растоварување на правосудството по пат на избегнување спорови и по пат на пренесување одредени надлежности на нотарите од областа на вонпарничното постапување. Денес, во Република Северна Македонија нотарите вршат мисија од општ интерес во име на државата во разновидни области на правото, а на документите што ги склучуваат лицата, им обезбедуваат законитост и правна сигурност. Превентивниот филтер на нотарите ги штити судовите од големо количество дополнителен обем на работа. Нотарите во Република Северна Македонија се регистрираат и доставуваат релевантни податоци и документи по електронски пат и на тој начин се суштински и интегриран партнер на современите модерни регистри. Интервенцијата на нотарите е една од можните форми за ефикасно креирање сигурност.

Искуството стекнато во изминатите 20 години се отсликува во нотарската практика, која во секој поглед одговара на меѓународните стандарди. Насочен кон иднината, тежиштето на нотаријатот ќе се концентрира на остварување на можностите за оправдување на претпоставените интервенции за слободата на настанување и давање услуги на граѓаните.

Нашите идни стремежи треба бидат насочени кон натамошно имплементирање на современите достигнувања во областа на нотаријатот, следејќи ги компаративните искуства и европските стандарди во однос на модернизирање на граѓанското законодавство. Нотаријатот во иднина ќе се адаптира и подготвува за новите форми и промените што ги наменува технолошкиот развој и за новините што секојдневно ги носи информатичката и комуникациската технологија. Еден од предизвиците за кој во иднина треба да води кон основање нотарска академија, која ќе биде основен темел и филтер за креирање стручни нотарски кадри во нашата држава. Програмираните активности на планот на континуирана едукација на нотарите, ќе бидат клучен фактор за

поефикасно и за поуспешно работење за доследно и успешно извршување на доверените надлежности од државата.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

- Bikić Enes, Radović Miraš, Suljević Sefedin, Notarijat u Crnoj Gori, Podgorica, 2010.
- Dika Mihajlo, Izvanparnična i koncilijatorska funkcija javnih bilježnika − de lege lata i de lege ferenda, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 59, (6), 2009, 1153−1177.
- Kadić Ljiljana, Uloga notara u ostavinskom postupku po pozitivnim naslednopravnim propisima Crne Gore, Strani pravni život, 1, Podgorica, 2012, 310−321.
- Kontrec Damir, Javni bilježnik kao povjerenik suda u ostavinskom postupku, http://notarrs.com/clanci/pdf/ostavinski%20post%20u%20RH.pdf
- Krešić Mirela, Zakon o javnim bilježnicima Kraljevine Jugoslavije iz 1930. godine, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 63, (2), 2013, 353–382.
- Lazarevic Dragoljub, Komentar Zakona o javnom beleznistvu, Poslovni biro DOO, Beograd, 2011;

- Oruč Esad, Savremene tendencije u razvoju institucije notara, Anali Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici, 2011, 133−151.
- Povlakić Meliha, Nadležnost notara u Bosni i Hercegovini, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 63, (2), 2013, 245–310. 23. Ријавец Весна, Улога нотара у грађанском праву Словеније, Анали Правног факултета у Београду, година LVIII, 1/2010, 108–129.
- Radovic Miras, Bikic Enes, Suljevic Sefedin: Notarijat u Crnoj Gori, gtz, Podgorica 2010;
- Trgovcevic-Prokic Milena: Ovlascenja javnog beleznika, Sluzbeni glasnik, Beograd, 2009;
- Živković Miloš, Živković Vesna, O uvođenju javnog beležništva u Srbiji, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 63 (2), 2013, 433−448.
- Гавриловиќ Ненад: Формата на договорите во домашното и компаративното договорно право, (магистерски труд), Скопје, 2008;
- Галев Гале: Формализмот во римското и нашето договорно право, Зборник во чест на Иво Пухан, 1996 а;
- Дабовиќ Јадранка, Гавриловиќ Ненад: Формата на договорите во нашето договорно право, Годишник во чест на Димитар Поп Георгиев, 2006 а;
- Дабовиќ-Анастасовска Јадранка, Галев Гале: Облигациско право (прирачник), Скопје, 2001;
- Дабовиќ-Анастасовска Јадранка, Галев Гале: Облигациско право, Скопје, 2009;
- Дракић Гордана, Нормативно уређење установе јавног бележништва у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца (Краљевини Југославији), Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, 4/2014, 201–215.
- Ђурђевић Дејан, Јавни бележници − ко су и шта раде, Београд, 2014, Јавнобележничка комора Србије.
- Ђурђевић Дејан, Јавнобележничка делатност, Београд, 2014, Досије студио.
- Ђурђевић Дејан, Оправданост поверавања оставинског поступка јавним бележницима, Правни живот, 11, 2013, 697−711.

- Ђурђевић Дејан, Положај нотара као повереника суда у оставинском поступку, у: Лилић Стеван (прир.), Перспективе имплементације европских стандарда у правни систем Србије – књига 3, Зборник радова, Београд, 2013, Правни факултет Универзитета у Београду, 154–169.
- Ђурђевић Дејан, Правни положај нотара у европским правним порецима и у српском праву, у: Лилић Стеван (прир.), Перспективе имплементације европских стандарда у правни систем Србије – књига 1, Зборник радова, Београд, 2011, Правни факултет Универзитета у Београду, 156–172.
- Ђурђевић Дејан, Утврђивање идентитета учесника у поступку састављања нотарске исправе, Правни живот, 12, 2011, 63−82.
- Европско здружение на студентите по право и младите правници ЕЛСА Р. Македонија
- Јакшић Александар, Нотаријат као јавна служба, у: Хибер Драгор (прир.), Јавно бележничко право, Београд, 2005, 87−168.
- Јаневски Арсен, Зороска-Камиловска Татјана: Граѓанско процесно право - Парнично право, Правен факултет „Јустинјан Први“, Скопје 2012;
- Јаневски Арсен, Зороска-Камилоска Татјана: Измените во ЗПП и во ЗИ и нивното влијание во работата на нотарите, Нотариус, бр. 19, Скопје, декември 2011;
- Јаневски Арсен: Нотарската дејност во Република Македонија, Нотариус, бр.1, Скопје, 2001;
- Јаневски Арсен: Потреба од растоварување на судовите од неспорни работи, Нотариус, бр. 12, Скопје, април 2009;
- Караникић Мирић Марија, Историја пооштравања законске форме уговора о отуђењу непокретности у српском праву, Теме, XXXIX, бр. 4, 2015, 1295−1317. 93
- Караникић Мирић Марија, Одговорност јавних бележника у српском грађанском праву, Правни живот, 10/2014, 559−583.
- Кнежић-Поповић, Драгана, Правна природа јавног бележништва, Правни записи, бр. 2, 2010, 339−363.

- Корач Велибор, Концепција Закона о нотарима Црне Горе, Хармониус, Београд, 2014, Досије студио, 119−149.
- Лазаревић Драгољуб, Коментар Закона о јавном бележништву, са регистром појмова и прилозима, Београд, 2016, Пословни биро.
- Лазаревиќ Адам, Х. Василев Миле, Георгиевски Стефан: Вонпарнична постапка, Скопје 1965;
- Максимовски Ранко, Веродостојна исправа, Нотариус бр. 15, Нотарска комора на Република Македонија, Скопје 2010; 68
- Марјан Коцевски, нотар – Електронизација на нотарските услуги во Република Македонија
- Марјан Коцевски, нотар – Практична примена на Законот за задолжница, Деловно право бр. 27 од 2012 год.;
- Марјан Коцевски, нотар – Практична примена на одредбите за веродостојна исправа во постапката пред нотарите, Деловно право, бр. 26 од 2012 год.;
- Милошевић Моника, Јавни бележник − законска решења Хрватске, Црне Горе и Републике Српске, у: Чоловић Владимир (ур.), Право земаља у региону, Београд, 2010, Институт за упоредно право, 285−301.
- Мицковиќ Дејан, Ристов Ангел: Реформите во наследното и семејното право и ингеренциите на нотарите, Нотариус, бр. 19, Скопје, декември 2011;
- Поп Георгиев Димитар: Облигациско право, посебен дел, Скопје 1985;
- Рајнхард Цимерман, Облигациско право, Римски основи на граѓанска традиција, „Просветно дело“, Скопје 2009;
- Станковић Гордана, Трговчевић-Прокић Милена, Повераваље појединe процесне радње јавном бележнику, Правна ријеч, 43, Бања Лука, 2015, Удружење правника Републике Српске, 59−74.
- Станојевић Невена, Овлашћења јавних бележника у наследноправним стварима у праву Републике Србије и правима бивших југословенских република, мастер рад, Ниш, 2017, Правни факултет Универзитета у Нишу.
- Стоев Фиданчо, Положбата и овластувањата на нотарот како повереник на судот во оставинската постапка, Нотариус, 11, Нотарска комора на Република Македонија.

- Стојановић Наташа, Видић-Трнинић Јелена, Поступак за расправљање заоставштине у Србији, Ниш, 2015, Правни факултет, Центар за публикације.
- Стојановић Наташа, О (не)оправданости поверавања развода брака јавним бележницима, у: "Универзално и особено у праву": зборник радова са међународног научног скупа, Том II, Косовска Митровица, 2018, 289−311. 94
- Стојановић Наташа, Овлашћења јавних бележника у уређењу породичноправних односа у државама на простору бивше СФРЈ, Зборник радова Правног факултета у Нишу, 76, 2017, 511−536.
- Стојановић Наташа, Шта доносе ново измене и допуне Закона о наслеђивању Републике Србије, Право-теорија и пракса, 7−9, 2015, 10−24.
- Томановиќ Теофил: Договор за доживотна издршка, Нотариус, бр. 14, де- кем ври 2009
- Томановиќ Теофил: Последици од повредата на правилата за составување нотарски акт, Нотариус, бр. 12, април 2009;
- Трговчевић-Прокић Милена, Овлашћења јавног бележника, Београд, 2007, Службени гласник.
- Тумановски Драган, „Како се легализира исправа при работење на нотарот“, Збирка на прописи од областа на нотаријатот, „Службен весник на РМ“, Скопје 1999;
- Чавдар Кимо: Облигациско право, Универзитет Американ колеџ, Скопје 2011;
- Чавдар Кирил, Чавдар Кимо, Коментар на Законот за облигациски односи, Академик, Скопје 2012;